

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΣ

1884

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten signature

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μικροασιακή
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΒΚΛΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Εκτ' της Ασωπόρου Πανεπιστημίου, 39.

1884

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος III

Κυριακή ἑτάσι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰαννουαρίου ἕως καὶ εἰς ἑτήσια — Γραφεῖόν ἡμῶν. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Πανεπιστημίου 20.

28 Ὀκτωβρίου 1884

Ἡ ἸΑΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

ΑΙ ΜΙΚΡΑΙ ΑΔΕΛΦΑΙ ΤΩΝ ΔΙΠΡΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ Maximo Du Camp)

Ἀφιερῶνται τῷ θεραπευτικῷ • Ὁ Εὐαγγελισμὸς •

Ἡ δημοσία ἀγαθοεργία εἶνε κοινωνικὸς θεσμὸς. Καὶ ἐπιτελεῖ μὲν ἔργον ἐλεημοσύνης, οὐδεὶς παρὶ τοῦτο ἀμφισβῆλλει, ἀλλ' ἐπιτελεῖ ἰδίως ἔργον δημοσίας ἀσφαλείας περιθάλπουσα τοὺς ἀρρώστους, περιορροῦσα τοὺς φρενοβλαβεῖς, φιλοξενούσα τοὺς γέροντας, ὑποθετοῦσα τὰ ἐγκαταλειμμένα παιδιά, διανέμουσα βοήθηματὰ εἰς τοὺς ἐνδεεῖς, οὓς ἢ πενία ἢ ἡ ὀκνηρία ἀγει πρὸς τὴν ἐν ταῖς ἀγυαῖς ἐπαιτείαν. Ἦ εἶνε τὰ ἑκατομμύρια, τὰ ὅποια δαπανᾷ, ὡς πρὸς τοὺς κινδύνους δι' ὧν ἤθελον ἐπαπειλεῖ τὴν ἀσφάλειαν τῶν Παρισίων αἱ τριακόντιαι χιλιάδες ἄνθρωποι, οὓς κατ' ἔτος ἐλεεῖ; Ἐὰν ἡ δημοσία ἀγαθοεργία ἔπαυεν ἀφῆνης λειτουργοῦσα, οἱ ἀνάπηροι ἤθελον κατακλύσει τὰ πεζοδρόμια, αἱ ἐπιδημικαὶ νόσοι ἤθελον καταμαστίζουσι τὴν πόλιν, ἢ παιδοκτονία ἤθελε λάθει ἐπιφθόους διαστάσεις καὶ ἡ ὄχλα γὰρ ἤθελεν ἀδιαλείπτως πολιορκεῖ τὰς θύρας τῶν ἀρτοποιῶν. Ἡ πόλις τῶν Παρισίων, ὀφειδύς κερδέουσα πόρους εἰς τοὺς τὰ τῆς εὐποιίας ἐπιτεταμένους αὐτῆς; ὑπερασπίζει τοὺς τε ἀπόρους καὶ ἑαυτήν. Τὸ ἔργον εἶνε καλόν, ἀλλ' ἐπιβιβάζεται ὑπὸ τῆς συνείσεως καὶ τῆς περὶ τὴν αὐτοσυντήρησιν φροντίδος. Ὁ προῦπολογισμὸς τῆς δημοσίας ἀγαθοεργίας ἀνεξάντητος κατὰ τὸ φαίνόμενον; εἶνε ἀνεπρκρῆς παραβάλλομενος πρὸς τὴν πληθὺν τῶν ἀγαγῶν, ὡς κέκληται γὰρ θεραπεύσει. Οὐχ ἤτοι, ὅπως ἔχει, εἶνε μέσον προφυλάξεως, εἶνε ὁ μελιτώδης πλακοῦς, ὁ μὴ καρεννῶν μὲν, ἀλλὰ πραῶν τὸν Κέρβερον.

Ἡ δημοσία ἀγαθοεργία εἶνε ἐπιτηδεῖα. Ἐργουμένη εἰς συνάφειαν μετὰ πολλῶν ἀνθρώπων, διαγιγώσκει τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ἀμφοτέρων δὲ ἐπιωφελεῖται. Εἰς τὰς δωρεάς, τὰς ὅποιας λαμβάνει, ἐπιθέτει ἐπιγραμμικὰ οὐδὲν ἔχον τὸ πλατωνικόν. Γινώσκει ὅτι ἡ ἀριλοκερδῆς ἀρετὴ εἶνε σπυρία καὶ ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἀγαπᾷ τὴν ἐκ τῶν καλῶν αὐτοῦ πράξεων ἀπόλαυσιν. Τὸ πρῶγμα εἶνε φυσικόν οὐδ' ἐπιθυμῶ γὰρ προσάψω μορφήν εἰς ἐκείνους, οὓς ἢ μετὰ δωρεῖν των καθιστᾷ ἄνεμοστός. Πλεῖστα ἀσπύλα, πλεῖστα κατασφύγια καὶ πλεῖστα εἶνε νοσοκράματα δὲν ἤθελον ὑπάρχει εἰάν τὸ ὄνομα τῶν ἰδρυτῶν αὐτῶν, χρυσοῖς γράμμασιν ἐπὶ μαρμάρου κεχαραγμένον, δὲν ἐπεφάνετο εἰς τὸ μέτωπον τῶν κυρίων γυμνάζων τοῖς πᾶσι, ὅτι ὁ δεινὸς ἐλεημῶν ἀφιέρωσε διὰ τῆς τελευ-

ταὶς αὐτοῦ βουλήσεως τὰ πλεῖστα του πρὸς περιθάλψιν τῶν δυστυχοῦντων. Ἄλλ' οὗτοι ὠφελοῦνται καὶ τοῦτο εἶνε τὸ οὐσιώδες. Ἐὐλογητὸς εἶνε ὁ εὐεργέτης! Δυναμὲν ἄρα γὰρ νὰ εἰπωμεν ἀπολύτως ὅτι ἀληθῆς εὐποιία εἶνε μόνη ἡ ἀνώνυμος εὐποιία; Ἄγνοια ἄλλ' ὀπωσθήποτε εἶνε μᾶλλον ἀξέπαινος λαμβάνουσα ἀμοιβὴν ἐνδύμωρον, ἢς οὐδεὶς ὑπάρχει μάρτυς.

Μοὶ φαίνεται ὅτι τὸ σκότος τὸ περιβάλλον ἀγαθὴν τινα πράξιν, καθιστᾷ αὐτὴν ἀγαθατέραν καὶ μεταδίθει αὐτῇ θαλασπυρὴν ὑποθερμαίνουσαν τὴν καρδίαν.

ὑπάρχουσι γυναῖκες ἐπιφανεῖς, νεκρὰ καὶ εὐεδαῖς, κέκληται νὰ γευθῶσι πάσας τοῦ κόσμου τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἀπολαύσεις, εἰς πᾶσαν δὲ εἰδομένην πολυτέλειαν, αἱ ὅποια ἐπισκέπτονται τοὺς ἐνδεεῖς, καὶ περιποιούνηται τοὺς ἀρρώστους, καὶ ἀνακινῶνται τὰ βρέφη τὰ μὴ ἔχοντα μητέρα, οὐδέποτε δὲ ἐπὶ τούτοις κωχῶνται, ὡς νὰ ἐνίσχυσεν αὐτὰς αὐτὸ τὸ μυστήριον τῆς αὐταπαρνήσεως τῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν περιστοιχοῦντων αὐτῆς πάντοτε δολοφονημάτων, διάγουσι βίον ἀπταιστον, ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῆς ἐνδομύχου καρτερίας, ἣτις κατέστησεν αὐτὰς ἐλεημονίαις καὶ σώφρονας. Κατὰ τὴν νεότητά μου, εἶδον τίνας ἐξ αὐτῶν πόρνευμας τὴν κοικιῶν δόξιν, ἢς ἕκαστον στάμνον δι' εὐεργετίας τυρὸς ἐσημειοῦν. Τὰς ἠκολούθησα μακρόθεν κρυπτόμενος; εἰσῆλθον κατόπιν αὐτῶν εἰς τὰ καταγῶγια, ὅπου εἶχον εἰσδύσει ὡς ἀτίνας ἡλίον, ἀφίνουσα ἐν αὐτοῖς ὡσεὶ ἀπώγασμα τοῦ περιβάλλοντος αὐτὰς φωτός. Πολλὰκις ἔτυχε νὰ τὰς συναντήσω τὴν ἑσπέραν ἐντὸς αἰθούσης, ὑπὸ τὴν λάμπην τῶν πολυφῶτων, φαεινῶν, ἀστειῶν, φιλαρέσκους, διατηρούσας δὲ ἐν τῷ βλέμματι καὶ ἐν τῷ μειδιᾶναι τὴν γαλήνην ἐκείνην, τὴν ἀπορρέουσαν ἐξ ἀταράχου ψυχῆς. Τῶν καλῶν δὲ ἐτήρου τὴν περὶ τῆς εὐποιίας αὐτῶν ἐχεμύθειαν, ὡστε οὐδεὶς ποτὲ ἐγνώρισεν αὐτὴν. Αἱ τοιαῦται πράξεις τῆς ἰδιωτικῆς ἀγαθοεργίας εἶνε συχναὶ ἐν Παρισίαις, ἀλλ' ἀγνοοῦνται. Τὸ πλῆθος δὲν ἔχει καιρὸν νὰ σταματήσῃ καὶ νὰ ἴδῃ ἐκ πολλῶν χειρῶν κίπται ἡ ἐλεημοσύνη. Μόλις γινώσκει ὅτι ὑπάρχουσι ἰδρύματα ἐκ κινήσῃ ἑράνου καρπιθῶντα, ὅπου οἱ ἐνδεεῖς περιθάλπονται καὶ ὅπου καθ' ἑκάστην ἀνασπύται τὸ θαῦμα τοῦ πολλοῦ ἀκπλασμάσῃ τῶν ἄρτων. Τὰ ἰδρύματα ταῦτα ἀνήκουσι κυρίως εἰς τὴν ἀνώνυμον ἀγαθοεργίαν. Οἱ μετερχόμενοι αὐτῇ — ἄνδρες καὶ γυναῖκες — κατέλιπον τὸ κοσμικὸν αὐτῶν ὄνομα καὶ ἔλαβον ἄλλα. Πᾶθεν πρέρχονται αἱ δωρεαὶ αἱ παρέρχουσαι τὰ μέσθ τοῦ παραλαμβάνειν τοὺς γέροντας, τοῦ περιθάλπειν τοὺς ἀνιάτους, τοῦ περισυνάγειν τὰ ἀπολωλῶτα παιδιά; Οὐδεὶς γινώσκει. Οὐδενὸς εὐεργέτου ἀναγράφεται τὸ ὄνομα. Μία μόνη ἡμερίς, ὁ Φιγάρω, ἔλαδεν

έντος δεκαετίας εκ συνεισοφορων και διενειμεν εις ελεημοσύνας 3,541,063 φράγκα.

Τα κηρύγματα ταυτα της ἀκηρύκτου εὐποιίας, τὰ καταστήματα της ιδιωτικῆς ἀγαθοεργίας προτίθειμαι νὰ μελετήσω σήμερον.

Εἰς τὴν θορυβώδη ταύτην πόλιν, ἣ ὅποια πλέον ἢ ποτὶ κατέστη τὸ προαγωγέον τοῦ κόσμου, ὅπου αἱ δημόσια εὐλευθερία πρεκβαίνουσι εἰς ἀκόλασιν, ὅπου οἱ ἀλλοδαποὶ πάσης χώρας φέρουσι τὰ πλοῦτη των και τὴν πολυπράγμονα διασποράν των, πρέπει ἀπομακρυνόμενοι τῶν βουλευαρίων, τῶν Ἑλλισίων, τῶν ἐκ τοῦ δηλητηριώδους ἀψίνθου ὀζόντων κερσεύων, τῶν θεάτρων ἐκείνων και τῶν Ἑδέμ, τὰ ὅποια περιστεύει ζωσθε σαρκὸς οὕτως εἰπεῖν ἐμπορεῖα, νὰ μεταδῶμεν εἰς τὰς μεμακρυσμένας συνοικίας, τὰ ἀρχαῖα προάστεια, τὰ ἐν τῇ μεγαλοπόλει περιληφθέντα, και νὰ κρούσωμεν τὴν θύραν μῖας τῶν εὐέλων ἐκείνων οἰκιῶν, αἵτινες δι' οὐδενὸς ἐξωτερικοῦ ἐμβλήματος διακρίνοντα, φαίνονται δὲ σαμναὶ ὡς τὰ ἀκήρυκτον ἐνεργέτημα. Κατὰ πᾶσαν ὥραν της ἡμέρας και της νυκτὸς ἡ θύρα ἀνοίγεται, καθὼς ἡ φιλοξενία οὐδέποτε καθεύθει. Ἐκ τῶν τοίχων τῶν διαδρόμων κρέμαται σταυροί, εἰς τὰ ὑπνωτήρια αἱ κλίνας συμπυκνοῦνται. Ὁ χῶρος ἐρητισμοποιήθη καθὼς ἀδιαλείπτως κρούεται ἡ θύρα κατὰ τῶν ζητούντων ἀντιλήψην. Οἱ ὑπότροφοι εἶνε συνηθροισμένοι εἰς τὰς κοινὰς αἰθούσας ἢ ἐν εὐδίᾳ θερμαινόμενοι ἐν τῷ κηπάρῳ, ὃ πλυνὸς καπνίζει, τοῦ μαγειρείου αἰ χύτραι βράζουσιν εἰς τὸ θεραπευτήριον οἱ πάσχοντες περιβάλλονται. Τὰ πάντα εἶνε πεπλωμένα, καθαρὰ, στιλπνά. Διὰ πολλῶν φροντιστῶν και ἀγρῶν καθαριότητος ἀποσοδοῦνται αἱ ἐπιδημῖαι. Τὸ ἄστυλον εἶνε ἡσυχον, μὲλις ἀκούεται εἰς αὐτὸ ὃ ἔξω ὄρυθος. Ὁ ἀτομικὸς βίος εἶνε ἐλεύθερος, ἀλλὰ χάριν της τάξεως ὃ κοινὸς βίος εἶνε κεικανοισμένος. Ἐγείρονται, τρώγουσι, κατακλίνονται εἰς ὠρισμένους ὄρας. Καὶ εἶνε ἀρὰ γε εὐτυχεῖς αἱ ἐν αὐτῷ ἐνδαιτώμενοι; Ἀγαθοὶ ἀλλ' εἶνε ἡσυχοὶ περὶ της τύχης των, διότι ὁ οἶκος οὐδέποτε ἀποβάλλει ἐκείνους, ὅς ἀπαξ ἐδέχθη.

Ἀλλὰ τίνας εἶνε οἱ ὑπότροφοι οὗτοι; Φεῦ! εἶνε ἐκεῖνοι τοὺς ὁποῖους ἀποστρέφεται ὁ κοῦφος πολιτισμὸς, οἱ Λάζαροι οἱ μὴ συγκινήσαντες τὴν καρδίαν τοῦ κακοῦ πλουτοῦ. Ἐδῶ οἱ πρεσβύτεροι, οἱ ἐσχάτογγροι, οἱ καλὲς παιδες, ὅς αἱ οἰκογένεια ἀπωθοῦσά, δὲν ἠδυνήθησαν δὲ νὰ παραλάβωσι τὰ δημόσια καταστήματα. Ἐκεῖ οἱ ἀνάτοιοι, ἐκεῖνοι τοὺς ὁποῖους κατατρέφει ὁ καρκίνος και διαδιερώσκει, ὡς βεβαίαν βορᾶν ὃ ἐπίμοδος ἐρπης, ὃν ὁ Μεσαίων ἐκόλει Noni pro tanquam μὴ μου ἄπτοο. Διὰ τὸν εὐρίσκοντα εἰς Βισέτρ ἢ εἰς τὴν Σαλπετριέρ, εἰς τὰ μέγιστα ἐκείνα ἐνδοιατήματα τῶν χρόνιων νοσημάτων; Διότι δὲν ὑπάρχει ἕως ἐν τῇ Σαλπετριέρ, διότι τὸ Βισέτρ εἶνε πλῆρες και διότι, ἀναγκάζομαι νὰ τὸ εἶπω, οἱ δυστυχεῖς οἱ ἐκ τῶν τοιούτων εἰδεχθῶν πωθήσεων πάσχοντες, γινώσκουσιν βεῖ ἡ μὲν ἐπιστήμη ἔχει φάρμακα μόνον, ἡ δὲ θρησκεία ἔχει λόγους παραμυθητικούς ἐμπνεόντας ἐλπίδα. Ἀλλαχοῦ βλέπετε παιδία, ἴδωσαν λέπραν γεννηθεῖσαν ἐν τῷ βορβόρῳ της συμμίξεως, ἢν παρελάθον ἐκ της διασπορῆς και της ἀκόλασίας, λέπραν ἠθικὴν μάλλον δυσίατον της σωματικῆς λέπρας. Ὅπως ἀποσκάσσει τὰ ἀτυχή ἐκείνα ὄντα ἀπὸ τοῦ παρζυύροντος αὐτὰ κακοῦ, ὅπως

ἀποπλύνωσιν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ ρύπου της διασπορῆς, χρειάζεται φιλάνθρωπος ζέσις, ἢν οὐδὲν δύναται νὰ κατασβέσῃ. Ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τις ἐργαζομένους τοὺς ἐπιχειρήσαντας τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ἔργον, και νὰ μὴ ἐνθυμηθῇ τὸν μῦθον τοῦ Σισύφου· εἰς μάτην κυλοῦσι τὸν λίθον, ὅτος πίπτει πάλιν και ὅμως οὐδὲν ποτε οὐδ' ἐξασθενεῖ τὴν καρτερίαν αὐτῶν. Καὶ ἓνα μόνον ὑπότροφον ἂν κατορθώσωσι νὰ σώσωσιν ἐπὶ ἐκείνῳ, ἐπὶ χιλίων, ὃ σπόρος της ἀγυθῆς προαιρέσεως δὲν ἀπωλέσθῃ.

Οἱ ἀφοσιούμενοι εἰς τὰ ἔργα ταῦτα, τὰ ὅποια δὲν ἐγνώρισαν ἢ ἀρχαίως, ἀνήκουσι εἰς θρησκευτικὰ συμκατεῖς ἢ συνδέονται αὐτοὺς. Ἡ εὐποιία δὲν διακρίπτει τὴν προσευχὴν. Προσεύχονται ὑπὲρ ἐκείνων, ὅς σώζουσι, προσεύχονται ὑπὲρ τῶν καταρωμένων και τῶν καταδικωθέντων. Βλέπουσι τοῦ ἀνθρωπίνου κλάσματος τὴν τε σωματικὴν και τὴν ἠθικὴν ἀρρωστίαν και προσπαθοῦσι νὰ θεραπεύσωσιν ἀρρατίους. Ποῖον εἶνε τὸ ὄνομα αὐτῶν; Ὅνομα δὲν ἔχουσι πλέον. Ὅνομαζονται ἀδελφὸς Ἰωσήφ ἢ ἀδελφὴ Μαγδαληνή. Ἡ ἀγαθοεργία ἀπέκλεισεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κτήριου, ὅπου ἐπικέρχονται μόνον διὰ τὸ ἀναζητήσωσι δυστυχεῖς χρῆζοντας ἀντιλήψεως και βοθημάτων ὑπὲρ τῶν δυστυχοῦντων. Ἀλλὰ πόθεν ἔρχονται οἱ ἤρωες οὗτοι της εὐπορίας; Πανταχόθεν. Ἐκ της πόλεως και ἐκ της ἐξοχῆς. Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν βλέπω ἱερῆς, στρατιώτας, χωρικούς, δικηγόρους, καθηγητάς. Μεταξὺ τῶν γυναικῶν συγκαταλέγω ὑπηρέτρας, ἐργασίας, θυγατέρας κατωτέρων και ἀνωτέρων ἀσπῶν, θυγατέρας εὐγενῶν, αἵτινες διατηροῦσιν ἑαυτὰς ἐν μνήμη τὰς κοσμικὰς πανηγύρας, ἐν αἷς ἐπεδείχθησαν πρὶν ἢ ἐπιθέσωσι φανικὸν ὄξυ ἐπὶ καρτινωδῶν κλητῶν ἢ πλύνωσιν ἐνδύματα καλμπαιδίων. Πολλὰς δὲ αὐτῶν δύναμαι και νὰ ὀνομάσω.

Ἀδελφὴ Μαρῖα, σὰς ἀνεγνώρισται. Ὅτε ἐνώπιον ὑμῶν, ἡ ἡγουμένη ἀνεφάρσ τὸ ὄνομά μου ἐταράχθητε και ἡ κεφαλὴ σας ἐκλίεν ὡς ἓνα καλυφθῆ ὑπὸ τὰς πτυχὰς της καλύπτρας. Ὁ πρὸς μητρὸς πάπος σας, ὃ στρατηγὸς . . . ἦτο στενὸς συγγενὴς μου. Παις ὢν συνεπέκισα πολλάκις μετὰ της μητρὸς σας, διότι ἡμεῖς της αὐτῆς σχολῶν ἡλικίας. Σὰς εἶδον μικρὴν και σὰς εἶδον νεανίδα. Ἐνθυμείσθε βεῖ μὴν ἐσπεράν σα; ἤκουσα φῆδουσαν τὸ Χαῖρε τοῦ Σούβερετ; Ὁ ἀδελφὸς σας εἶνε κέρως και ἀκολουθεῖ τὸ στάδιόν του ἐν τῇ βίβ. Ἡ ζωὴ εἶχε πολλὰ τὰ θελήγητρα δι' ὑμᾶς. Ὅταν ἐγίνετε ἐνήλιξ σας εἶπον « εἶνε καιρὸς νὰ νυμφευθῆς ». Σεις δὲ ἀπεκρίθητε « Ὅα γίνω ἢ ἐν πνεύματι σίξυγος τοῦ Κυρίου περιθάλπουσα τοὺς πτωχοὺς ». Καὶ ἐνεθύθητε τὴν βραδίαν ἐπὶ θῆτα, και ἀπεκείρατε τὴν ξανθὴν σας κόμην, ἐλευκάνθη ἀρα; δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ—και ἐγίνετε ἡ μήτηρ τῶν στεναχόντων. Ἡ ὠχρότης τῆς μοναχικῆς βίου κληπτει τὴν μορφήν σας, ἦτις δὲν ἀπέβαλε τὴν παιδικὴν αὐτῆς πραότητα. Ἡ ἀβρα σας χεῖρ ἐσκληρόνη και ἐρρωτιδιώθη ἀναστρέφουσα ἀχρίρια στρώματα, ἐπιδίουσα ἑλλην και ἀναμετρούσα τὸ εἶς ἐβένου κομπολόγιον. Οἱ δυστυχεῖς προσδέκονσιν ὑμᾶς μετ' ἀγάπης ὡς αἰεὶ εἰσέρχεσθε εἰς τὸ ὑπνώθηριον ἀποτέλωσα αὐτοὺς παραμυθητικούς λόγους. Ἐν ὄμοις μὲ ἐξέπληξεν. Ὅτε ἦσθε νέα, πλησῶν της μητρὸς σας, εἰς τὴν οἰκίαν ἐνετήγη τὴν βλέπουσαν πρὸς μέγαν κήπον, ἦσθε μελιγγολικὴ και κητήρις.

ὡς νὰ ἐπεβάρουν ὑμᾶς τὸ ἄχθος ἡμερῶν πολὺ μακρῶν. Ὅτε σὰς συνήτησα μετὰ παρέλευσιν πλέον τῶν εἰκοσιν ἐτῶν, ἐν τῷ νοσηλευτήριῳ ὑμῶν, μοὶ ἐφάνητε ζωηρὰ, εὐθυμῶς, ἰλαρὰ, προσπαθοῦσα δὲ νὰ φαιδρῶντε τοὺς ἀρρώστους σας. Μήπως ἡ γαλήνη εὐρίσκαται ἐκεῖ ὅπου εἶσθε; Ἀδελφὴ Μαρῖα, ἐξεδέλη και ἀδελφὴ μου, οὐδέποτε ὄλετε ἀναγνώσει τὰς γραμμὰς ταύτας και τοῦτο μοὶ ἐπιτρέπει νὰ σὰς εἶπω· εἶσθε ἀγά!.

Μὴ ἀρὰ γε κατέφυγεν εἰς τοὺς οἶκους ἐκείνους ἡ φυγὴ τῶν Παρισίων; Τὸ ἐπίστευσα ἐνίοτε. Ἐυχὴ ἦται, ἀρωγὸς, ποδοῦσα τὴν τελειότητα, ἢν ἀποκτῆ διότι καθήρωσα ν' ἀποσκαθῆ τοῦ ἡζουπλοῦς ἀσεως, τοῦ ὁποῖου περιστεύει. τὰ συντηρήματα και παραλαμβάνει τὰ ἀποβλήματα. Παρήγορον εἶνε τὸ γινώσκον ὅτι ἐνὶ ἡ πικριστῆ ὀνηρία προεξέρχει τῶν ἐργῶν, ἡ ἀγαθοεργία ταπεινὴν φέρουσα περιστολήν και ἀνοικτήν ἔχουσα τὴν χεῖρα, ἐργηγορεῖ, προσεύχεται, ἀφοσιούται και λάμπει ὑπεράνω τῶν ἡμετέρων ἀτασθαλιῶν, ὡς φανὸς ὑπεράνω βασιλείας. Τὰ καταστήματα, ὅπου τὸ ἔργον της σωτηρίας και της φιλοξενίας ἐπιτελεῖται μετ' ἐπιμονῆς, ἢν διβει μόνη ἴσως ἡ πίστις, εἶνε πολλὰ ἐν Παρισίοις, διότι ἐκεῖ πλέον ἡ πανταχοῦ ἡ ἐνδεια βασιλεύει, αἱ καταστροφὰ συμβαίνουσι συχνὰ και ἡ βοήθεια ἐπέττει. Δὲν δύναμαι νὰ μελετήσω ἀπάσας τὰς εὐλογημένας ταύτας οἰκίας, ὅς οὐδεὶς ἐπὶ καταίερ ἔκρυσσε. Θέλω ἐκλέξει ἐξ αὐτῶν τινὰς δυναμένας νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τύπος και ὡς παραδείγμα. Θέλω εἶπει τίνι τρόπον ἱερόθησαν, ποῖον εἶδους συμφορὰς θεραπεύουσι, διὰ τίνων μέσων ἐκπληροῦσι τὴν ἐντολήν των, χωρὶς δὲ νὰ παραθῶ τὴν ἐχεμύθειαν, ἢν ἐπιβάλλει τὸ προκείμενον, ὅλω ἐκθέσει διὰ ποῖων κόπων ἀτρώτων και πολλὰκις ἀπεχθῶν, κατορθοῦσιν οὐ μόνον νὰ συντηρῶνται, ἀλλὰ και νὰ προκόπτωσιν ἐπ' ἀγαθῶ των δυστυχοῦντων. Καὶ πρῶτον θέλω ὁμιλήσει περὶ τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν ἀπὸρων.

(Ἐπειται συνέχεια).

(Μετάρρασις Βαίηθς Σ. Σοιτροῦ).
Ο ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ
ΔΙΗΓΗΜΑ
Α'.

Ἡ ἀφίξις της διλοχίας τοῦ πυροβολικοῦ ἐν τῇ μικρῆ, ἀλλ' ἱστορικῆ πόλει *** συνεκίνησε τοὺς κύκλους τῶν κατοίκων της. Ἡ ἐκεῖ πέραν ἀπὸ χρόνων ἐδρεῦουσα στρατιωτικὴ δύναμις ὀνόματι μὲν ἀπετελεῖτο ὑπὸ τὰ γέματα εὐζώνων, ἀράγματι δὲ ὑπὸ λόγου εἶς ἐκατὸν περίπου ἀνδρῶν ἔκτακτον δ' ἐλευρεῖτο γεγονὸς ἢ ἐμφάνισις πυροβολητῶν ἢ ἰππέων, ἐν τυχὸν διήρχοντο ἐκεῖθεν ἓνα μεταθῶσιν εἰς τὰ σύνορα. Ἀρα τῇ προαγγελίᾳ ἐσπευδον οἱ κάτοικοι ἀθρόοι ἔξω της πόλεως, παρατασόμενοι ἐνθεν και ἐνθεν της λεωφόρου, δι' ἧς ἐμελλον νὰ παρελάσωσιν οἱ κινούντες τὴν περιέργειαν ὀπλιται και ἦτο μετ' ὀλίγον τροπὴ διὰ τοὺς προσδραμόντας ἢ θέα τῶν σφρηγητῶν ἰππων, οἵτινες ἐχώρουν ἐν παρατάξει,

ἐγείροντες ἀφθονον τὴν κόνιν της ὁδοῦ, και φέροντες τοὺς ἐπιθλητικὸς στρατιώτας μετὰ τὰς γυμνὰς σπάθας, τὰ πράσινα πηλήκια και τοὺς ὑπὸ λευκῶν σειρητιῶν διακεντήτους χιτῶνας· τὸ κατακλύσισμα τῶν κανονίων της πυροβολαρχίας ἐπὶ τῶν φορητῶν ἀμαξῶν, τὰ λακτισματα τῶν δυσπειθῶν ἡμιόνων, τὸ πείσμα τῶν δαμαζόντων αὐτὰς ἀνδρῶν, και ἡ ἐπὶ τῶν ἱππων στάσις τῶν ἀξιωματικῶν.

Και τὴν ἐσπέραν, ὅταν αἱ σάλπιγγες της ἀποχωρήσεως ἐσημείουν ἀπαρεγκλίτως τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον ὀπλιτῶν ὁμοῦ και πολιτῶν, οἱ τελευταῖοι ἐτεινὸν ἠδέως τὴν ἀκοὴν εἰς τὰς ποικιλοχθίας τῶν πυροβολητῶν και ἰππέων σαλπιστῶν, ἐβοάδουν τὸ βῆμα ἓνα μὴ ἀπολέσωσι και τὴν ἐσχάτην ἀπήχησιν τοῦ σαλπισματος, ἀδιὰ ἀφῶρος δ' εἶτα ἐπανελάμβανον τὴν εἰς τὰ ἴδια πορείαν μόλις διεδέχοντο τὰς πρῶτας αἱ τραχεῖαι και συνήθεις εἰς τὰ ὡτὰ των κλαγγαί των εὐζωνικῶν σαλπίγγων.

Ἀλλ' ἢ ἐν τῇ πόλει μετὰ της διλοχίας ἐμφάνισις τοῦ νέου ὑπολοχαγοῦ συνεκίνησε πολλὰ ζωηρότερον τοὺς κύκλους τῶν νεανίδων. Δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξιν του κατέστη τὸ γενικὸν και θελκτικὸν ἀντικείμενον τῶν συνδικλέων αὐτῶν, και μάλιστα, ὑσάκις, ὑπαλλιστοῦσιν της πυροβολαρχίας αὐστηρῶν μητέρων, ἀνεκοῖνον ἐλευθερίας πρὸς ἀλλήλους τοὺς πόθους, τὰς δυσαρρεσκείας, τὰς ἰδιοτροπίας, τὰς φιλαρεσκείας των· ἐν ταῖς ἐπισκέψεις, τοῖς περιπάτοις, τοῖς ναοῖς, ἐν παντὶ κέντρῳ συναντήσεως και φλυαρίας, ἐψιθύριζον ἢ ἐμεγαλοφώνουν, ἠστέλλοντο ἢ ἐπαθαινοῦτο δι' αὐτόν. Ἐν τῷ γλωσσικῷ ἰδιώματι τοῦ τόπου, ἀδυνάτω νὰ καταγραφῆ ἐνταῦθα, οὐ τινος αἱ λέξεις ἐκρήγυνται μάλλον, ἢ ἐξέρχονται, τοῦ στόματος, συσφιγμέναι και συγκεκομμέναι μέχρι τοῦ ἀκαταλήπτου, ἀλλ' ἀποκτώσαι ἰδιάζουσαν ἐμμέλειαν ἐπὶ τῶν χειλέων εὐειδῶν και νεαρῶν γυναικῶν, ἐκυκλοφόρου φράσεις τοιαῦται:

- Ἀχ! καυμένη! τί ἐμμορφος ποῦ εἶνε!
- Τὶ χαριτωμένα ποῦ τοῦ πηγαινεῖ ἢ στολή!
- Ὡς και τ' ὄνομα του ὠραῖο εἶνε! Αἰμίλιος!
- Εἶδες μὲ τί εὐγένειαν ποῦ χαιρετᾷ τὰς κυρίας;
- Αὐτὸς ὅα εἶνε ἀπὸ σοῦ, ἔλεγεν ἡ θυγατέρα δικηγόρου, χρηματίσαντος βουλευτοῦ, και ἀπαξ ὑπουργοῦ ἐπὶ Ὀθωνος.
- Ἦνθὺ τὸ ἀνάστημά του, ἀλλὰ δὲν εἶνε κρεμανταλᾶς, ὡς μερικὸς... ἀνεφῶνει νεαρὰ δυσερως, ἐκδικουμένη οὕτω διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀπιστίαν γέου φοιτητοῦ, διασήμεν διὰ τὸ παλὸ αὐτοῦ ἀνάστημα οὐχ ἦσσαν τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐρώτων.
- Καὶ πῶς κυττάζει! εἶδες πῶς κυττάζει; προσέθετε μικρὰ τις φιλάρεσκος.
- Τὶ τὰ θέλεις... ὅλοι γυρεύουν χρήματα

συνεπλήρου μελαγχολικώς νεῦνις τῆς ὁποίας πολ-
λά συνοικέσια εἶχον ἀποτύχει ἕνεκα ἐλλείψεως
τῆς ὑπεσχημένης προικῆς.

Πάσαι σχεδὸν αἱ τρυφεραὶ θιασώτιδες τοῦ
νεήλυδος, αἰτινες, ἀν ἠδύναντο, θά ἐπικνελάμβανον
κατ' ἐκείνου τὸ ἐν τῇ νήσῳ τῆς μυθολογίας πρα-
ξικόπημα τῶν Ναϊάδων κατὰ τοῦ καλλιμῶρφου
"Γλα, ἀνήκον εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς πόλεως,
εἰς τὰς καλὰς, ὡς ἐπιτιλοφοροῦντο, οἰκογενεῖας,
ἀποτελουμένας ὑπὸ ὑπαλλήλων, δικηγόρων, λα-
τρῶν, καθηγητῶν, καὶ τινῶν ἀμπελοκτημόνων—
κατ' ἐπιείκειαν. Τρεῖς δὲ λόγοι κυρίως συνηγόρουν
ὑπὲρ τῆς μοναδικῆς πρὸς τὸν ὑπολογαγὸν εὐνοίας:

Πρῶτος λόγος: ἦτον ὠραῖος τὴν μορφήν,
περισσότερον συμπάθης ἢ ὠραῖος, μόνος μεταξὺ
τῶν συναδέλφων του εἶχεν εὐκαμπτον καὶ ἀν-
δρικόν τὸ παράστημα, ἄκαμπον εὐθύτητα ἐπὶ τοῦ
ἵππου, καλλίσχημον τὸν μύστακα, καὶ τόσην
εὐλικανεὶαν ἐκφρασιν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν
χειλέων. Δεύτερον ἦτο ξένος ἐν τῷ τόπῳ, προσὸν
παρέχον ἀφορμὴν εἰς γλυκεῖαν ἐλπίδα καὶ ὀνει-
ροπολήματα μεταξὺ τῶν νεανίδων· διότι αἱ πρὸς
τοὺς ἐντοπίους νέους σχέσεις αὐτῶν δὲν ἦσαν,
ἐν γένει, πολὺ ἐγκάρδιοι· οἱ νεαροὶ προκοπῆσαι
ἐγίνωσκον ὑπὲρ τὸ δέον τὴν ἀναργυρίαν τῶν συμ-
πολιτῶν των καὶ αἱ νεαραὶ γαμβροθηρεύτριαι
ἀπεκρίνοντο περιφρονῶσαι ὑπὲρ τὸ δέον τὴν φι-
λαργυρίαν τῶν συμπολιτῶν. Πρὸς τούτοις ἡ
ἀβρότης τοῦ ἦθους ἐν τῷ ὑπολογαγῷ ἀντετίθετο
πρὸς τὴν ἐκπεφρασμένην φιλοσκομμουσὴν καὶ
τὸ φιλόφογον ἐκείνων. Τρίτος λόγος: ἦτον ἀξιω-
ματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ αἱ δεσποινίδες
ἐτρελλαίνοντο διὰ τὰς ὠραίας στολὰς μὲ τὰς
χρυσὰς ἐπωμίδας καὶ τὰ πλατέα ἐρυθρὰ σειρή-
τια καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἐπτυχωμένα ὑπόδηματά.

Τὰ κόκκινα περιλαίμια καὶ αἱ κισσαὶ περισκελίδες
τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πεζικοῦ, οἵτινες δὲν ἦσαν
α' τῆς Σχολῆς ὦ, καὶ εἶχον πεζὰ καὶ χονδρὰ τὰ
σανδάλια, καὶ ὅ ἄστεροῦμένα περυστήρων, δὲν
περιείχοντο εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν καλλιτεχνικῶν
των πόθων ὅσον διὰ τὰς φουστάνελας τῶν εὐζώ-
νων, ἐκείναι φεῦ! ἀπρησχόλου μόνον τὰς ὑπηρε-
τριάς, ἀφ' ἧς ἐπκαυσαν φερόμεναι καὶ ἐν τῇ μικρῇ,
ἀλλ' ἱστορικῇ πόλει *** ὑπὸ τῆς ἐλευκτῆς νεο-
λαίας, ἀμιλλώμεναι ἐν πτυχαῖς καὶ λευκότητι
πρὸς τὰ ἐκ χρυσοῦ καὶ βελούδου κοντογούνηα
καὶ φέσια, ὅφ' ὦν ἀπῆστραπτεν εἰς τοὺς καλοὺς
καιροὺς ἡ χάρις τῶν γυναικῶν τοῦ τόπου.

Μεταξὺ τῶν νεανίδων τῆς πόλεως συγκατε-
λέγετο καὶ ἡ Μελομένη· ἀλλὰ δὲν εἶχε σχεδὸν
καμμίαν ὁμοιότητα πρὸς αὐτάς. Κόρη ἀντισυ-
ταγματάρχου, δικαίμεντος μακρὰν τῆς οἰκογε-
νεῖας του παρὰ τῷ τάγματι αὐτοῦ, ἡ Μελομένη
ἔζη μετὰ τῆς μητρός της, μόνη θυγάτηρ ἀπο-
μείνασα ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ μετὰ τὴν ὑπαν-
δρεῖαν τῆς νεωτέρης ἀδελφῆς· ἡ παρὰ βασίς αὐτῆ

τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἱεραρχίας ἐγένετο τῇ γενναίᾳ
συγκαταθέσει τῆς προσδουτέρας· ἦτο δὲ ἄλλως
μοναδικὸν γεγονός ἐν τῇ πόλει, ἐνθα οἱ τύποι
κἀν τῶν πατροπαράδοτων ἐθιμῶν ἀσφαλῶς ἐπι-
ἐτηροῦντο. Ὁδαιμία περιέφεραν, ὡς ἡ Μελομένη,
τοσοῦτον χαριέντως τὸ ὑψηλὸν της ἀνάστημα, ἐν
ὃ ἡ ξανθὴ ὠχρότης τοῦ προσώπου της ἀνεδίδε
γλυκὺ τι φέγγος ὡσεὶ πρωϊνοῦ λυκαυγοῦς, καὶ οἱ
κατὰ μαυροὶ ὀφθαλμοὶ της γοργὰ λαμπηδῶνα,
ὡσεὶ νεκτερῶν ἀστραπῶν· μόνη αὕτη κατεῖχε
τὸ μυστήριον, καὶ μακρὰν τῆς πρωτεύουσας, νὰ
ἐνδύηται φιλοκάλω, ἀλλ' ἀπερίττως, μὲ μόνην
τὴν συνδρομὴν τῶν χειρῶν της, καὶ δύο τρία
βλέμματα ῥιθιέντα ἐπὶ τῆς Journal des Doinoi-
selles τὸ γαλλικὸν φύλλον εἶχεν ἄρτι ἐισαχθῆ
εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τῆς συζύγου βουλευτοῦ, συ-
δρομητριάς οὗσης ἐν αὐτῷ, καὶ αἱ νεοφώτιστοι κυ-
ριαὶ ἠμφισβήτουν τὴν κατοχὴν του, ὡς αἱ ὑδρευο-
μεναι νοικοκυραὶ ἐν ὄρχ συνωστίσσεως τὸ στό-
μιον τῆς κρήνης· ἀλλ' αἱ πλείστα κατέφυγον
συνήθως χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας των εἰς τὴν μίαν
καὶ μόνην βάρπτραν τῆς πόλεως, ἐκτελοῦσαν συν-
ἄμα καὶ χρεὴ ἰδιωτικῆς διδασκαλίσης. Μόνη
ἐν τῇ προφορᾷ δὲν διατήρησε τὸ τοπικὸν ἰδιωμα,
ἀλλ' ἀπέδιδε τὰς λέξεις ἀπλάς καὶ στοργυλάς,
μελοποιουμένας ἐν τῷ ἤχη τῆς λαλιᾶς της. Αἱ
λοιπαὶ νεανίδες, καὶ αὐταὶ αἱ φίλαι της, καλὰ
καλὰ δὲν τὴν ἡγάπων τὰς ἠνώχλου αἱ ἀπομό-
νωτικαὶ διαθέσεις της, ἐν τῷ βῆθει τῶν ὁποίων
διέβλεπον περιφρόνησιν πρὸς τοὺς βορβώδεις ἡμι-
λους των καὶ τὰς γυναικεῖας φλυαρίας· δὲν ὑπέ-
φερον τὰς ὑπεκφυγὰς της, δαΰκις τὴν προσεκά-
λουον εἰς τὸν περίπατον, ἢ τὴν μακρὰν σιωπὴν
της πολλάκις ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπισημοτέρων
συνδιαλέξεων περὶ ἐσθῆτων καὶ συνοικεσιῶν ἢ
τὴν βεμβυδῆ προσήλωσιν της εἰς τινα αἰσθημα-
τικὴν περίσθησιν ἐκ βιβλίου ὅσον ἀνεγίνωσκεν, ἣτις
εἶχεν ἐντυπωθῆ ἐν αὐτῇ βαθύτερον, καὶ τὴν ἀνε-
κάλει αἴφνης μεγαλοφώνως εἰς τὴν νύκην της,
ἀποτόμως διακόπτουσα τὰς διαχύσεις των συν-
τρώφων της· δὲν ὑπέφρον νὰ τὴν συλλαμβάνουν
ἐπ' αὐτοφῶρον εἰς τὴν οἰκίαν της ἄλλοτε μὲ τὴν
μετάφρασιν τοῦ Βερτέρου, ἄλλοτε μὲ τὰς ποιή-
σεις τοῦ Παπαρρηγοπούλου, ἄλλοτε μὲ τὴν
« Πρωτὶὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. » Τὴν
ἐσκωποτον ἐμπρός, τὴν κατεγέλων ὅτισθεν, τὴν
κατηγόρουον ὅτι ἀπροσποεῖται τὴν κουβέντα της»,
καὶ τὴν ὠνόμαζον « ἑσπασμένην » καὶ τινες, αἱ
μοχθηρότεραι, ἀνέφρον ἐνότιε πρὸς ἀλλήλας, χαί-
ρεκάκως γελοιοποιούσαι, γνωστὰς τινὰς ἀτυχίας
ἐν τῷ βίῳ της.

Διότι ἡ Μελομένη, ὀλιγότερον ἐπαρχιώτις ἐν
τῇ βουλῇ, τῇ φιλοκαλίᾳ καὶ ταῖς διαθέσεσιν, εἰ
καὶ οὐδέποτε σχεδὸν παραμείνασα μακρὰν τῆς
ἐπαρχίας, ἦτο μᾶλλον ἡραῖς μελαγχολικῶν ποιη-
μάτων. Τὰ ἔτη καθῆρχοντο καὶ δι' ἐκείνην ἄγον

εἰς ἀποκατάστασιν· ἐν ἡ ἐβίου κοινωνικῇ ἀτμο-
σφαίρῃ ἡ ὑπανδρεῖα ἦτο δι' αὐτὴν δυσκολωτέρα.
Ὅχι μόνον οἱ γονεῖς της δὲν εἶχον ἀκούσαν εὐ-
πορίαν, ἵνα θεραπεύσωσι τὴν πανταχοῦ εἰσχωρή-
σασαν προικομανίαν, ἀλλὰ καὶ ἐδυσπίστουν οἱ ἐπί-
δοξοὶ γαμβροὶ πρὸς τὴν ὑπέροχον κόρην, τὴν
ὁποίαν ἡ φιλοσκομμουσὴν εἶχε περιβάλλει δι' ἱλα-
ρῆς τινος μυστιστορικότητος. Πολλάκις ἡ βαθεῖα
τῶν πολλῶν γνώμη σχηματίζεται ἐκ κουφοτάτου
φρασειδίου ἐνός· καὶ εἰς κατὰ σμῆς, μὴ ἀμφίβολος
περὶ τῆς κόρης ῥῆσις ἡμέραν τινα ἐνός γυναιχοῦ
ἤρασε νὰ μορφώσῃ εἰς εἰκόσιν ἀνδρῶν ἐγκατάλου·
τὴν πεποθησιν ὅτι αὕτη δὲν εἶνε α' γὰ νοικοκυ-
ρά». Εἶχε συμπληρώσει τέσσαρα καὶ εἰκόσιν ἔτη
τῆς ἡλικίας της· τῆς πρώτης, τῆς παιδικῆς νεό-
τητας ἢ δρασερότης ἤρχιζεν ἀνεπισιότηως νὰ τὴν
ἐγκυταλείπῃ, ἀλλ' ἡ δρόσος εἶχεν ἐξατμισθῆ ἀπὸ
τῆς καρδίας της πολὺ πρὶν ἄρχισῃ νὰ ἐξατμίζη-
ται ἀπὸ τοῦ προσώπου. Δὲν ἦτο ἔτι δεκαεπτὰ
ἔτων, ὅτε μὲ ὄλην τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἔρωτος ἡ-
γαπήθη ὑπὸ νεαροῦ ἱατροῦ, μόλις ἀποπερατώσαν-
τας τὰς σπουδὰς του ὁ εἰκόσάτης ἐραστής, εὐ-
πορος, μὴ ὑποκείμενος εἰς οἰκογενειακὰς ὑποχρεώ-
σεις, μὴ ἔχων ἀδελφὰς νὰ φροντίσῃ περὶ αὐτῶν,
τὴν ἐζήτησεν εἰς γάμον ἐγένεοντο οἱ ἀρραβῶνες·
ὁ μνηστὴρ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀθήνας διὰ τὰς πρα-
κτικὰς ἐξετάσεις του· ἐξετασθεὶς, ἀνήγγειλε τὴν
ἡμέραν τῆς ἐπανόδου του τὴν ἡμέραν ἐκείνην,
ἀντὶ τοῦ μνηστῆρος, ἐλήφθη τηλεγράφημα, γνω-
στοποιῶν τὸν θάνατόν του. Ἡ ἀπορρασιθεῖσα
μνηστὴ, ἣτις τὸν εἶχεν ἀνταγαπήσει μὲ ὄλην τῆς
πρώτης ἀγάπης τὸ γόητρον, τὸν ἐβρήνησεν ἐν
ὄλη τῇ παραρροσῇ του ἀνατολικῶ πάθους, ὀλο-
κίτρουα γοερῆς, ἄγριος ἀποσπῶσα τὰς τρίχας
τῆς κεφαλῆς, καὶ διὰ τῶν προσφιλεστέρων ὀνομα-
τιῶν καλοῦσα τὸν ἀκριβόν της νὰ ἐπανέλθῃ. Μή-
νας εἶχεν ἀπομείνει κεκλεισμένη ἐν τῷ δωματίῳ
της, καὶ μόνον μετὰ δύο ἔτη ἐπανήλθεν εἰς τὸν
κόσμον, ἐξῆλθεν ἠνθρωπισμένη εἰς τὸν περίπατον.
Ἐφαίνετο ἀνακτῆσασα τὴν προτέραν γαλήνην·
μόνον τὴν ὕψι τῆς μορφῆς ῥοδαλότητα ἀντικατέ-
στήσεν ἐκτοτε νεσθρὰ ὠχρότης, ὡς ἂν εἶχεν ἀπο-
θεῖσι τὰ ῥόδα τοῦ προσώπου της ἐπὶ τοῦ τάφου
τοῦ μνηστῆρος... Ἀλλὰ ἐκτὸς τοῦ ἔρωτος τῆς
μοναξίας, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀποκτήσει κατὰ τὸ
διάστημα τῆς μοναστικῆς διατείας, ἐξῆλθεν ἐκεί-
θεν φέρουσα τὸν ἔρωτα τῆς ἀναγνώσεως. Τὴν πρὸς
τὰ βιβλία ἀγάπην παιδιόθεν εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς
αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς της φιλοκάλω, καλλιερῶν τὰ
γράμματα, δημοσιεύσας μάλιστα καὶ συλλογὴν
στίχων ἀξιοπαρατηρήτων διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ
τὴν τέχνην, ἀλλ' ἀναγκασθεὶς βραδύτερον, χάριν
τοῦ περὶ ὑπαρξέως ἀγῶνος, νὰ θυσιάσῃ τὸ καλλι-
τεχνικὸν αὐτοῦ τάλανον εἰς προξενικὴν θέσιν ἐν
τῇ ἐσχατιῇ τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Μελομένη ἦτο
τὸ ἔμφυχον ἡμερολόγιον τοῦ νεαροῦ· εἰς ταύτην

ἀνεκόντου τὰς σκέψεις, τὰ αἰσθήματα, καὶ τὰ ὀ-
νειρά του, εἰς ταύτην ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον τὸ
ποιητικὸν του χειρόγραφο, ἄτινα, ἐννοεῖται, ἀνευ
ἐξαιρέσεως εὐρίσκεν ἐκείνη ἀριστουργήματα.
"Ὅταν ἀπέθανεν ὁ μνηστὴρ, ὁ ἀδελφὸς της ἦτο
μακρὰν· ἀλλ' ἡ μικρὰ τοῦ βιβλιοθήκη, περιέχου-
σα ὅ,τι ἐλεεκτότερον ἔγραψεν ἐν τῇ ἡμετέρῃ φιλο-
λογίᾳ, τῇ παρέσχε πᾶσαν παραμυθίαν ἀντ' ἐκείνου.

Τρία ἔτη μετὰ τὸ δυστύχημα, παρουσιάσθη
νέα εὐκαιρία ἀποκαταστάσεως. Εὐνοπόλητος
νέος, γραμματεὺς τραπεζικοῦ καταστήματος ἐν
Ἀθήναις, παραπιθῆμων ἐν τῇ πόλει * * *, ἐσχετι-
σθη μετὰ τοῦ οἴκου τῆς Μελομένης· συνεπάθη-
σεν εἰς τὴν κόρην, καὶ τὰς συμπαθείας του ἐξέ-
φρασεν εἰς φίλην τῆς οἰκογενεῖας κυρίαν, παρ' ἣ
διετέλει γνώριμος. Ἡ κυρία Θεοδοσίου, τῆς Μελο-
πομένης ἡ μήτηρ, ἀνέθηκεν, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι,
εἰς τὴν ἐν λόγῳ κυρίαν νὰ ζητήσῃ εἰς γάμον τὸν
νέον διὰ τὴν θυγατέρα της, δηλαδὴ ἀνὰ τῆς κά-
μη ταῖς προξενίας». Ἡ προξενήτρια ἐνήγγισεν
οὕτωσὶ δραστηρίως, ὥστε κατώρθωσε τὴν ἐνωσιν
τοῦ γραμματέως... ἀλλὰ μετὰ τῆς ἰδικῆς της
θυγατρὸς... Ἦνε ἱστορία συνεχῶς ἀπαντῶσα εἰς
τὰ χρονικὰ τῆς προξενίας. Ἡ Μελομένη ἐκλαυ-
σε καὶ διὰ τὴν δευτέραν ἀτυχίαν της, ἣτις, ἂν
δὲν εἶχε ῥίξει τὴν καρδίαν, ἐπλησεν ὅμως τὴν
φιλοτιμίαν της.

Ἐκτοτε μὴ σκέψις ἤρχισε νὰ καθροῦνται εἰς τὸ
πνεῦμά της ὅτι μοιραία εἶνε πᾶσα εὐτυχία ἐν τῷ
βίῳ, καὶ ὅτι ἐκείνη εἶχε γεννηθῆ ἀμοιρῆ. Μίαν
νύκτα, ἀγρυπνοῦσα ἐν τῇ κλίνῃ της ὑπὸ τοιοῦτους
λογισμούς, οὐκ οἶδέ πως, ἀνεμνήσθη παλαιῶ τι-
νων ἐπεισοδίων ἐν τῇ ζωῇ της, μνηστικῆς συμ-
πτώσεως τὴν ὁποῖαν εἶχε λησμονήσει, καὶ τότε
ἐξαφνα τὴν ἐκαμίε νὰ φοίση, ἐπιτεινούσα τὴν
ῥυτίαν. Μήνας τινὰς πρὸ τῆς συναντήσεως
τοῦ πρώτου καὶ γλυκυτάτου μνηστῆρος της, ὠ-
ραῖαν δεῖλην τοῦ Ἰουνίου, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ
Ἁγίου Ἰωάννου, παρίστατο εἰς φιλικὴν οἰκίαν,
ἐν ἣ ἐξῆγον ἀπὸ τοῦ κλύδωνος τὰ ριζικὰ· εἰς
ἕκαστον διστιχον, χρυσὴν ποιήσιν εὐχῶν καὶ αἰ-
σθημάτων, ἐξερχόμενον κατὰ σειρὰν ἀπὸ τὰ χεῖλη
ἐκάστης νεῦκδος, ἠκολούθει τὸ ἀνάθημα, ἐξαγέ-
μενον ὑπὸ τῆς χειρὸς ἀμιλήτου παιδὸς ἀπὸ τὰ
βῆθη τοῦ ἀμιλήτου νεροῦ· ἄμα τῇ ἀποκαλύψει
τοῦ κτήτορος ἐξερρήγνυντο γέλωτες, χειροκροτή-
ματα καὶ περιπτώσεις καὶ χαρὰί, ὡς ἂν ἡ εὐτυ-
χία, τὴν ὁποῖαν ἐπεκαλοῦντο, δὲν ἀνέμενεν ἢ δύο
πλήρεις μέλιτος στιχίσκου, ἵνα διαχύσῃ τὸ μέλι
της ἐπ' ἐκείνης εἰς ἦν ἔλαχον οὗτοι.

— Αἱ κυραὶ Μήτραινα, δὲ μὰς λὲς κ' εἰσὺ
κανένα στιχάκι γὰ τὰ ριζικὰ;

Ἡ οὕτωσὶ προσκληθεῖσα ὑπὸ τινος τῶν παρευ-
ρισκομένων πεντηκοντούτης μέγαιρα, παρὰ τὴν
θύραν ἱσταμένη, ἦτο γνωστὴ ὡς ἡ διασημο-
τέρα τῆς πόλεως μοιρολογήστρα, ἔργον ἔχουσα

νά φάλλη επί των νεκρών μοιρολόγια, επί μισθώ-
ματι, να κλείη τους οφθαλμούς των, και να άγρυ-
πνή τας νύκτας παρ' αυτούς. Άνδρογύναικα, μυ-
στακίωσα, βραχνόφωνος, άπαισία. Άπεδήχθη τήν
πρόκλησιν, και διαγοίλασα τό στόμα εις είδος
μειδιάματος, έσύριζεν εις τό μέσον τής αίθουσής
τό έξής:

Πάντα γυρεύω γιά να βρω βοτάνι γιά να γ'άνω,
Και τό βοτάνι τάχει άχτρός που θέλει να πεθάνω.

Οι στίχοι ήσαν πένθιμοι, έν δυσαρμονία πρός
τήν φαιδρότητα των άλλων. Τό έξάχθέν έκ του
κλύδωνος ήτο έν δακτυλίδιον τής Μελπομένης.
Τό δίσταχον έκείνο επανήλθε τήν νύκτα έκείνην
εις τήν μήνην τής, και σχεδόν τήν έφάθισε. Καί
όσημέρα καθίστατο δεισιδαίμων, και ή σκώπτου-
σα πριν ένεκολπούτο ήδη μίαν πρός μίαν π'έσαν
πρόληψιν τής γηραιάς μητρός τής, και τής παρα-
δοξότερας επί δεισιδαιμονίας των γυναιών. Ουδέ-
ποτε ήρχιζεν έργασίαν τήν Τρίτην, ούδέποτε
έσταύρου ύπτις τής χείρας επί του στήθους, περιέ-
πιπτεν εις άθυμία, όταν ό πρώτος τόν όποίον
έξυπνίσασα ήθελεν ίδει ήτο βασοφόρος, δέν ήθελε
δεκτραίς εις τήν τράπεζαν, και τά λοιπά.

Από του παραθύρου τής οικίας τής κειμένης
επί τής κεντρικότερας ήδού, τό πρώτον διέκρινε
τόν ώραιόν άξιωματικόν, όταν υπό τόν ήχον
των σκαλπίγων, επί κεφαλής του λόχου του,
έπλήρητο εις τήν πόλιν, κονιοσκαπής και ξιφή-
ρης, σοβαρός και τηρών τήν κεφαλήν έστραμμένην
πρός τους ύπλίτας του, ένα μετάδιδη εις αυτούς
μέ όλην τήν έντάσην τής φωνής του τά προστάγ-
ματα. δευτέραν φοράν τόν είδε διελθόντα έπι-
πόν και τρίτον τόν άντίκρουσε καθισθέντα επί
του κάτωθεν τής οικίας τής καφενείου, έξω επί
μιάς των τραπεζών, των τεταγμένων επί του
πεζοδρομίου. Εκεί συνηροίζοντο οι έμβριθείς υπάλ-
ληλοι τής Κυβερνήσεως και ή φαιδρά νεολαία
τής πόλεως. Τάς δύο πρώτας φορές άπεθαύμασε
τήν στάσην του. επί του ίππου, άφελή και ασά-
λευτον θαυμασμός, ένσχυθείς υπό τής γλυκειάς,
άλλ' άρρευωπής αυτού όψεως, μελαγχροίνης ούχ
υπό τής φύσεως, άλλ' υπό τής στρατιωτικής
δικτύης. ό ξανθός μύσταξ, και λευκοτάτη γραμ-
μή, ώσει έξ ίάσμων στεφάνη, επί του άνω μέ-
ρους του μετώπου του, ασάκις έμενεν άσκεπής
έμικτύρου. περί τούτου είχε καιρόν να κατα-
ρώση τοιούτον ίππέα. έβλεπε βεβαίως πολλούς
να διέρχωνται επί των ίππων, άλλ' οι πλείστοι
είχον λόγον προς τους ίππείς, όσον οι βανασουρ-
γεί προς τους καλλιτέχνας. Τήν δευτέραν φοράν
μάλιστα συνήτησεν αίφνης τό βλέμμα του. ού-
δέποτε βλέμμα τή έφάνη άγαθότερον και ευγε-
νέστερον.

«Νά άνδρωπος, έσκέφθη, που ξέρει να κυττά-
ζή γυναίκα». Όταν δέν τήν παρετήρουν άδια-
φόρος, τήν παρετήρουν τόσον άδιακρίτως οι

συμπολίται τής. Τήν τρίτην φοράν ό ήχος τής
φωνής του, καθημένου, πρό τής τραπέζης του
καφενείου, έφέρετο διαλείπων μέχρις αυτής. ό
ύπολοχαγός ώμίλει βραδέως και σοβαρώς. άλλ'
ένίοτε ένεψυχούτο επί μάλλον, έσειε τήν κεφαλήν,
έτόνιζε γοργότερον τής φράσεως, έχειρονόμει, ώσει
διά των χειρών συνεπλήρου μακράν αφήγησιν
περιπετειών και κινδύνων περίξ αυτού κύκλος έκ
πολιτών και στρατιωτικών έφαινότο άκούων έν
εύλαθεί σιωπή.

Η Μελπομένη προσέσχε περίεργος. τί διηγείτο
ό ύπολοχαγός; δέν ήδύνατο έν συνεχεία να άντι-
ληφθ' τών λόγων του. οι λόγοι του δέν ήσαν
βεβαίως ούτε χονδράκι φιλονεικίαι περί των πολι-
τικών τής ημέρας, ούτε κακολογήματα, τά
προσφιλέστερα θέματα έν τή ημέρησια διατάξει
των πλείστων θαμώνων του καφενείου. Άλλ'
έφθάνον ένίοτε εις τά ότα της ποιούται φράσεως:
«Ήκεινήν τήν ήμέραν είχαμεν άπορασίει τήν
ζωήν μας. Μπροστά μου έπσε ο Πραΐδης...
είκοσι χιλιάδες στρατός μας είχε ζώσει... Μας
έφεραν καταματωμένους μπροστά εις τό Μου-
σταφ... ή μάχη του Βαφέ...» Αί ήμιτε-
λείς φράσεις, συνδεδεΐσαι προς τό όνομα του άφη-
γουμένου, όπερ είχε μάθει τήν πρωΐαν τής ήμέρας
έκείνης, συνεπλήρουσαν έν τώ πνεύματι τής κό-
ρης και εξήγησαν τήν αφήγησιν του. Ήκεινός
ήτον!

Ο Αιμίλιος Στεργιάδης, ό γενναίος άξιωμα-
τικός, όστις έπολέμησεν εις τήν Κρήτην, ήκού-
σθη εις τό Βαφέ, σύντροπος του Πραΐδη, του
Έσλεν, του Βαφιάδου, και μαζή των ιδεό-
σθη, έπληρώθη, συνέληθη, ώδήγηθη εις Κον-
σταντινούπολιν, και είχε άνακτήσει πρό τίνος
χρόσιου τήν έλευθερίαν. Ο Αιμίλιος Στεργιάδης
τόρα ένθυμείται ότι πολλάκις άνέφερε τό όνομα
ό πατήρ τής, ό γηραιός άντισυνταγματάρχης,
έξαγγέλλων τας έντυπώσεις του έκ τής αναγνώ-
σεως των έφημερίδων, πεπληρωμένων υπό των
Δελτίων και των Ορισμών τής Κρητικής Έπα-
ναστάσεως. όσάκις έβλεπεν έν αύταις όνομα
στρατιώτου, άπερχομένου ως έθελοντού εις Κρή-
την, ήγάπα να ήμιλή περί αυτού. και έν είγε-
ποτε διατελείει υπό τας διάταγας του διέτρι-
βεν άκόμη εις τόσας λεπτομερείας περί αυτού, ως
έν έκφυχάτο δια τήν γνωριμίαν του. Η Μελπο-
μένη ήκουε προσεκτικώς, έμάνθανε να πάλλη και
να συγκινηται μετά του στρατιώτου πατρός και
του ποιητού άδελφού, παρηκολούθει τας έφημερί-
δας, και έν τή ζωήρξή φαντάσιξ τής άνεπλάττε
πολλάκις τους πολεμιστάς έκείνους, και ίδίως του
Βαφέ τους ευγενείς νεανίας, τοσοούτη θαυμαστο-
τέρους, καθ' όσον δέν έλαμπύροντο υπό τής αι-
γλης τής ήρωϊκής εποχής του παρελθόντος, άλλ'
ήσαν σύγχρονοι, έν μέσφ τοπεινών καιρών, αυτοί
έξόχως ύπεροχοι έν τώ πατριωτισμώ και τή θη-

σιξ των. Τά ένθυμήθη όλα, διότι όλιγος καιρός
είχε παρέλθει από του οικτρού τέλους τής Έ-
παναστάσεως του 1866. άκόμη εσύροντο εις τας
όδοις κρητικά γυναικάκαιδα. Καί τόρα εις έκ
των ήρώων τής ήτον όλιγα βήματα μακράν τής
και ως έν ύποτροπή θαυμασμού τόν έβλεπε πολύ
μεγαλείτερον των περι αυτόν, έκ των όποιων
πολλούς ήδη άνεπόλει κραυγάζοντας έξω των
καφενείων έν μαθηματικούς ύπολογισμούς ότι
δέν έχομεν στρατόν, ότι θα χαθώμεν άν πολεμή-
σωμεν, έν ό έκείνος έχυεν εκεί κάτω τό αίμά του.

Όταν μετ' όλιγον, εισελθούσα, ήθέλησε να
επαναλάβη τήν άνάγνωσιν ενός μυθιστορήματος,
δέν ήδυνήθη, διότι μεταξυ των οφθαλμών τής
και του βιβλίου παρενετίθετο έτερος γοητευτικώ-
τερος ήρωξ μυθιστορήματος, φέροντος τόν τίτλον
Κρήτη!

B.

Τό από τής θαλάσσης διαχωρίζον τήν πόλιν
*** εύρύ, άλλ' άβαθές τέναγος, διαστίζεται υπό
μικροσκοπικών ξηρονήσων, έσπαρμένων έν γραφι-
κή άταξίξ, δικην μελανοφαίων κύκλων, κεντη-
μένων επί κυανού τάπητος. Έπί των γυμνών αυ-
τών τεμαχίων, έφ' ών οι άλιεις διαμεινοντες
παρασκευάζουσι τά προς άγραν κατάλληλα
και όρμύονται προς άλιείαν, αναπνέεται ό έπιρ-
ρωστικώτερος ήήρ και διαθλέπεται ό βαυύτερος
όρίζων. τά σιωπηλά νησιδια άντηχούσαι πολλάκις
υπό του θορύβου φαιδρών ήμίλων, όστινες άποδι-
βάζονται εκεί, ένα διέλιθωσι δύο τρεις ώρας
συμποσιάζοντες, έν δρόσω και άπομονώσει. Έν
έξ αυτών, καλούμενον *Αι Νικόλας* έκ του επί
αυτού εκκλησιδίου, τό μαΐζον τήν έκτασιν, και
κειμενον εις τήν έσχάτιαν τής πεναγώδους θα-
λάσσης, παρ' τήν έίσοδον εις τό πέλαγος, χρη-
σιμεύει ως έπίνειον τής πόλεως. τά μεγάλα πλοία,
μη θνάμενα να εισπλεύσωσι τά τεναγία, άγ-
κυροβολουσιν εις μικράν από του. *Αι Νικόλα*
άπόστασιν, καθοδηγούμενα τήν νύκτα υπό του
φωτός του επί αυτού έστημένου φάρου. Έπί του
Αι Νικόλα διέρχονται συνήθως τους θερινούς μή-
νας οικογένειαι από τής πόλεως « δια να κάμουν
τά λουτρά των », και άσθενείς, όδηγηθέντες εκεί
υπό των ιατρών ή προς άνάρρωσιν ή προς ανά-
παυσιν... αλωνίαν. Πενιχρά τινα οικήματα
διδονται δωρεάν υπό του δήμου εις τους έγ-
καθισταμένους, ξύλινον παράπηγμα παρέχει
πρός τους διερχόμενους επιβάτας αναπαύσεις
ξενώνος, έστιατορίου και καφενείου, του διευθύ-
νοντος όντος συγχρόνως καφεπώλου, θαλαμηπόλου,
μαγείρου, ύγιεινόμου, έπιστάτου έν τώ φάρω, και
κανδηλανάπτου έν τώ ναύ. Έπί των άκρων του
νησιδίου έγειρονται άλιευτικά καλύβαι, και παρ'
αύταις άπλούνται μικραι πρ'αιαι, έπιμελώς ή-
σφαλισμένα από τής έπιρροής τής θαλασσίας

άλμης, έν αίς οι άλιεις έν ταίς ώραις τής σχολής
των καλλιεργούσι χειμωνικά και πέπονας.
Έπί του νησιδίου καθ' έκαστον θέρος διαιτών-
ται επί ένα ή δύο μήνας ή Μελπομένη μετ' τής
μητρός. Παιδική χαρά καταλαμβάνει τήν κόρην
άμα τή προσεγγίσει των ήμερών αυτών.

Έπί του άμμώδους και άκκλύστου έδάφους
αισθάνεται έαυτήν έλευθεράν, άπηλλαγμένην τής
όχληρας έν τή πόλει συνθλίψεως, ζώσαν έν ήδονι-
κή άγριότητα, περιπλανωμένην εκεί μόνην και
άτημέλητον, εκπλεύσαν εις θαλασσίας περιήγη-
σεις άνά τά γειτονικά νησιδια. Έκεί ή έργασία
είνε δι' αυτήν διασκεδάσις, και ή διασκεδάσις
έκστασις εκεί τό σώμα λούεται εις τήν αιωνίαν
δρόσον των ύδάτων τής άκτής, και ή ψυχή εις
τήν αιωνίαν γαλήνην τής. Η κυρία Θεοδοσία,
πριν άπωλέση έν διαστήματι όλιγου χρόνου δύο
χαριτωμένα τέκνα τής, ήτο μία των συνήθων έ-
παρχιωτίδων δεσποινών, έπιμελής νοικοκυρά, θε-
σεβής γυνή, τηρούσα έν νηστείξ τας Τετράδας
και τας Παρασκευάς, φοιτώσα κατά Κυριακήν
εις τήν εκκλησίαν, και άναγινώσκουσα τήν ιερών
Σύναξιν. άλλά μετά τους δύο σκληρούς θανάτους
είχε πείσει εις είδος πνευματικού ληθάργου, και
προσεκτήσατο μέν τας ιδιότητας άγμυθρόπου,
ως λέγουσιν εκεί, άλλ' ή οικοδέσποινα, ή μητήρ,
δέν υπήρχον σχεδόν έν αύτ'ή. Η Μελπομένη δι-
ευθύνει τά του οικου δια τουτο έν τώ ήθι αυ-
τής διαφαίνεται έλευθεριότης και πρωτοβουλία
δεσποίνης, ών στερούνται συνήθως αι κόραι. Η
γηραιά μητήρ άκουει τας προτάσεις και άποδέ-
χεται τας φροντίδας τής κόρης τής πάντοτε δι'
ένος « Καλά, μάτια μου », έκφερομένου σιγά
σιγά, ότε μέν έν μελαγχολική κινήσει τής κεφα-
λής, ότε δε έν άνεξιχνιάστω μειδιάματι. Έχνη
τής πάλαι βουλήσεως διασώζει μόνον έν τή έπι-
μονή μεθ' ής έπιποθεί τήν έν τώ νησιδίω του
Αι Νικόλα διαμονήν. είνε ή μόνη άπαίτησις και
ύπόμνησις αύτ'ής, άμα τή προσεγγίσει του και-
ρού, προς τήν θυγατέρα, ήτις δέν δύναται ή ν'
άπαντ'ά κι' εκείνη: « Καλά, μητέρα μου! »

Έν τούτοις ό Αιμίλιος είχε καταστή ό τακτι-
κώτερος έπισκέπτης τής οικίας. Καθ' ό στρατι-
ωτικός, γνωρίζων τόν Θεοδοσίον, και ύπηρετήσας
ποτέ υπό τήν φρουραρχίαν του, καθήκον έμριενέ
ήμέρας τινάς μετά τήν άφιξίν του να έπισκεφθ'ή
τήν οικογένειαν του άντισυνταγματάρχου του.
Έν ταίς επαρχίαις από τής πρώτης έπισκέ-
ψεως ό νέηλος υποβάλλεται εις άναπόφευκτον δο-
κιμασίαν, έξ ής όρίζεται ή θέσις του έν τοίς αι-
σθήμασι των οικογενειών. Η γλυδία αύτ'ή λίθος
είνε μία έρώτησις:

— Πώς σ'ες φαίνεται ή πόλις μας;
"Αν ό έρωτώμενος άπαντήση έξ ύποκρισίας ή
έξ άβρότητος δι' έγκωμίων και φιλορρηνήσεων,
ευχέρως άποκτ'ε τίτλους συμπαθείας και οικειό-

τητος παρά τοις ἄγαθοις ἐπαρχιώταις ἐν δ' ὁ ἑρωτώμενος ἀπάντησεν ἔξ' εὐκλεινείας ἢ ἐκ τραχύτητος διὰ σκωμμάτων καὶ ἐπιτιμήσεων, προγράφεται ἀπὸ τῆς ὑπολήψεως καὶ πολλὰκις ἀπὸ τῆς γνωριμίας τῶν ἐντοπίων. Ὁ ἐγγληματίας τίθει ἐκτὸς τοῦ νόμου, καταζητεῖται ὁ τόπος τῆς γεννήσεως, ἡ ἰδιαιτέρα περὶ τοῦ, καὶ ἀλλοίμων ἂν αὐτῆ κριθῆ κατωτέρω ἢ ἀμφίβολος τὴν ὑπεροχὴν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ὑβρισθείσης. Τὴν ἐκδικήσιν τῆς προσβληθείσης πατρίδος ἀναλαμβάνουσαι ἴδιαι αἱ γυναῖκες, μᾶλλον μνησικακοὶ τῶν ἀνδρῶν: « Βέβαια δὲν τ' ἀρέσει ὁ τόπος μας; ἀκούς; ἀς πάη νὰ ζήσῃ, ἢ τὸν δικό του τὸν καλύτερο; ἀκούς; ὁ ψωιάρης! ὁ ξεπασμένος!»

— Καὶ πῶς σὲ φαίνεται ἡ πόλις μας; ἤρωτησε καὶ ἡ Μελομένη τὸν ὑπολογαγὸν ἄμω τῆ πρώτῃ ἐπισκέψει.

— Κυρία μου, μετὰ τῆς Ἀθήνας, τῆς Πάτρας καὶ τῆς Κέρκυρας εἶνε ἡ μόνη πόλις ποῦ μπορεῖ εἶναι ξένος νὰ ζήσῃ ἀξιόλογα. Ἐρίσκει ἐπὶ τέλους ἀνθρώπους νὰ συναστραφῆ: ὀλίγον πληκτικὴ τὸν γειῶνα, ἀλλὰ μήπως ἀλλοῦ εἶνε καλλιτέρα; τὸ καλοκαίρι ὅμως εἶνε μοναδική.

Ἡ Μελομένη ἀνέπνευσε μειδιάσασα: πολὺ θὰ ἐλυπεῖτο, ἂν ἤκουεν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ὑπολογαγοῦ περιφρονητικούς λόγους διὰ τὸν τόπον τῆς, εἰ καὶ ὀλίγῳ ξένη ἐν μέσῳ αὐτοῦ, εἰ καὶ γινώσκουσα τῆς περὶ αὐτὴν κοινωνίας τὰ ἐλαττώματα, καὶ τὴν ἐπαρχιακὴν ἀσχημίαν τῆς πόλεως: διότι καὶ λεπτοτέρα τις ἐγωϊστικὴ σκέψις δικαιολογεῖ τὴν πικρὰν ἐντύπωσιν, τὴν ὅποιαν ἐμποεῖ ὁ τοιοῦτος δυσφημισμὸς: ἡ σκέψις ὅτι ὁ κτηγοριῶν τὸ ποτήριον ἐπὶ ρυπαρότητι δὲν πίνει ἀπὸ τοῦ περιεχομένου του. Ἄλλ' ὁ Δημήτριος τὴν εὔρισκεν ἄλλ' ὀδύνην, ἐγκωμιάζων εἰς τὴν Μελομένην τὸ εὐκρατον τοῦ κλίματος, τὴν ζωηρότητα τῶν περὶ αὐτὴν ἀνεπτυγμένην κοινωνίαν, τὰς ὡραίας γυναίκας καὶ τὴν φιλοξενίαν τῆς πόλεως. Δι' ἐν μόνον ἐτόλμησε νὰ παραπονεθῆ: διὰ τοὺς σκύλους.

— Δέ μ' ἀφίνουν νὰ κοιμηθῶ τὴ νύχτα μετὰ τὰ ἀδιάκοπα γαυγίσματα των. Καὶ καθὼς μάλιστα δύσκολα κοινοῦμαι... ὑποφέρω ἀπὸ ἀσπνῶαν... μένω ὅλη τὴ νύχτα ἐξυπνος. Μόνον ἔς τὴν Κωνσταντινούπολι ἐγὼ ἰδεῖ τόσους πολλοὺς σκύλους.

— Στὴν Κωνσταντινούπολι! τώρα ἐσχάτως μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν σας; διέκοψε ζωηρῶς ἡ Μελομένη.

— Μάλιστα.

— Αἱ Κύριε Στεργιάδη, πόσον πρέπει νὰ σὲς ἐκτιμῶμεν καὶ νὰ σὲς καμαρώνωμεν δι' ὅσα ἔχετε ὑποφέρει χάριν τῆς πατρίδος. Πόσας φορὰς ὁ πατέρας σὲς ἀνέφερε μετ' ἐνθουσιασμόν, καὶ σὲς εἶχε ὡς παραδειγμα... Νὰ ζεῦρατε τί δάκρυα ἐχύναμεν, ὅταν ἐδαθάζαμεν εἰς τὰς ἐφημερίδας

τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης τοῦ Βαφέ, καὶ πῶς ἐπαρακαλοῦσαμε τὸ Θεὸ νὰ σᾶς σώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τούρκων. Ἐπρεπε νὰ εὐρισκόμεθα ἔλα τὰ κορίτσια ἐκεῖ σιδάσας εἰς τὸν κίνδυνον νὰ φροντίζωμεν δι' ὄλους σας.

Διετῆρει ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῆς πανηγυρικῆς τινὰ τόνον, καὶ τᾶσιν ἐνίστε πρὸς ἐκλογὴν λέξεων ἐκ τῆς καθαιρεύσεως: μόναι κηλίδες, προδίδουσαι τὴν ἐπαρχιακὴν τῆς φύσιν.

Τὰς τελευταίας λέξεις ἐτόνισε μειδιῶσα ὡς ἐν ἐξᾴλλῳ ἀστειότητι: ἀλλ' ἦτο ὑπερήφανος ἐν τῇ βλάβῃ τῆς καρδίας τῆς, διότι εὔρεν ἀμέσως εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐκτίμησίν τῆς, οὐχὶ συνήθους νεανίδος σαγηνευθείσης ὑπὸ τοῦ μύστου καὶ τῶν πτερυσιτῆρων του, ἀλλὰ γυναικὸς ἐνθουσιώσης διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τιμὴν ἐκτίμησιν, τὴν ὅποιαν ματαιῶς θὰ ἀνεζήτει ἐκεῖνος μεταξὺ τῶν ἄλλων δεσποινίδων, τῶν ὅποιων αἱ πλεῖστα ἠγνόουν ἴσως τὸ πολεμικὸν παρελθὸν του ἐν Κρήτῃ καὶ ἡ σκέψις αὐτῆ ἐπληττε γλυκύτατα τὴν χορδὴν τῆς φιλαυτίας τῆς.

ὑπὸ τὰς ἀρρενωπὰς διαχύσεις τῆς κόρης ὁ ὑπολογαγός, ἀνακτῆσας τὴν διαλογικὴν του θερμότητα, ἤρξατο ἀφηγοῦμενος τὰς τύχας τοῦ Κρητικῆ ἀγῶνος, καὶ τὰς περιτετελεῖας του, περιπετειᾶς πολεμιστοῦ ἐπὶ τῶν βουνῶν τῆς Κρήτης. Ἡ γνώμη του περὶ ἐκείνης, ἥτις ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐπαρχιακῆς δειλίας καὶ ἀποικιοφύτου ἐγνώριζε νὰ τῷ ὁμιλῇ μετ' ἐπιβολῆς κυρίας μᾶλλον ἀνεπτυγμένου κόσμου, διεφάνετο ἐν τῷ ζωηρῷ τῆς ἀφηγήσεως τόνῳ. Ἐπετείνετο ἡ ζωηρότης ἐφ' ὅσον ἐπετείνετο ἡ προσοχὴ τῆς κόρης, ὁρῶσκειτικὴ προσοχὴ, ἀνασκιρτώσα εἰς ἕκαστον ὀρμητικὴ ὑπομνήσεις ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς ἐπισκέψεις, οὐχὶ πλέον τὰς πρώτας τῶν Κυριακῶν, ἀλλ' οἰκειότερον καὶ εἰς ἄλλας ἡμέρας καὶ ἄλλας ὥρας. Ὁ καταρτισμὸς τῶν σώμάτων τῶν ἱελοτών, ἡ στρατηγικὴ των πρὸς τοὺς Τούρκους, ἡ ἀνδρεία τῶν Κρητῶν, τὰ στίφη τοῦ Μουσταφᾶ, αἱ θηριωδίαι τοῦ Ὁμέρ, αἱ διασημότεραι τῶν μαχῶν, τὰ τραγικότερα ἢ τραγεωδότερα ἐπεισόδια, τὰ ὄρη, αἱ φαραγγεῖς, τὰ σπήλαια, οἱ ἐν θαλάσῃ κίνδυνοι, οἱ ὑπερῶργοι, ἀπὸ τῆς χερσονήσου ἀνατολῆς μέχρι τοῦ Ὀλύμπου τέλους τῆς Ἐπανστασίας, τὰ πάντα ἐξεικονίσθησαν, περιεγράφησαν, ἐξητηλήθησαν. Πότε ὡς θέμα ἀνεγράφετο ἡ μεγάλη τετραήμερος μάχη τῶν Βρυσηῶν, καὶ ἦν τὸσον αἶμα ἔρρευσε καὶ τὸσον ὁ ἔχθροί κατασχύνθησαν: πότε ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀνακάλυψις σπηλαίου, ὅπου ἦν εἶχον καταφυγεῖ παρὶ τὰ πεντακκοῖα γυναικόπαιδα, ἅπαντα καταπραγνέντα: πότε ὁ ἥρωϊσμὸς τῶν γυναικῶν τοῦ Σελίνου καὶ τῶν Λάκκων, αἰτινες καρτερικῶς συνέτρεχον τοὺς ἀγωνιζομένους, κομίζουσαι ἐν ὥρῃ τοῦ κινδύνου ἄρτον καὶ ὕδωρ καὶ πυρίτιδα. Κα

Γ'.

εἶχεν οὕτως ἀναπτυχθῆ μεταξὺ τῶν δύο νέων παράδοξος σπῆτὴ οἰκειότης, ἀντὶ ἐκ συνήθων φιλοφρονήσεων καὶ ἀργολογιῶν, ἀποτελουμένη ἐξ εὐκλειῶν ἀναμνήσεων, θερμαινομένη ὑπὸ τῶν φλογῶν τοῦ Ἀρακιδίου, φωτισμένη ὑπὸ τῆς αἴγλης τῶν θυμάτων τοῦ Βαφέ.

Ἐνοεῖται ὅτι κατὰ πλῆθον ἐπίσκεψιν ἡ σεβαστὴ κυρία Θεοδοσία παρίστατο εὐλαδῶς ἱριδομένη ἐπὶ τοῦ καναπέ, ἐνίστε κινουσα ὀλισθερῶς τὴν σφιγτὰ ἐντὸς τοῦ μαύρου περιδέσμου ἐσπαργανωμένην κεφαλὴν τῆς, ἢ μετ' ἐκπλήξεως ὑποψιφρίζουσα:

— Καλὰ, μάτια μου!

Ἡ πρὸς τὴν οἰκογένειαν φιλία τοῦ ὑπολογαγοῦ ἤρξατο νὰ παρατηρηθῆ ἐν τῇ πόλει: οἱ μὲν ἀνησυχῶν, οἱ δὲ ὑπερμετρίων, οἱ δὲ ἠδιαφόρων. Δις ἐθαθή ἐν τῇ περιπάτῳ, καὶ ἦν ὥραν ἐπιεικῶν ἢ μουσικῆ, ἀποσπασθείς τῶν φίλων, ἵνα συμβαδίσῃ τῇ Μελομένην περὶ τοῦ σπουδαίου συμβάντος ἐγένετο λόγος ἐν τῇ πόλει: ἡ λέξις λόγος ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ κοινωνικῷ λεξικῷ σημαίνει κακολογία.

Ἐπῆλθον αἱ πρώται ἡμέραι τοῦ Αὐγούστου. Ἡ σταφίς ἐξαπλοῦται εἰς τάλωνα κατὰ μεγάλη βαθυκυανὰ τετραγῶνα: ἡ ἐξοχὴ εὐαιδιάζει ὅλη ἐξ αὐτῆς, πλήρης ἐργασίας, Ὀρθοῦ καὶ ζωῆς. Τὸ ἐλάχιστον νεφύθριον ἀνησυχεῖ τοὺς πτωχοὺς κτηματίας: φοβῶνται τὴν βροχὴν, ὡς φοβῶνται ντυσιπύροι τὴν θύελλαν ἐν τῷ Ὀκεανῷ. Ὅσοι « εἰσῆκουσαν ἀπὸ τάλωνα » μεταφέρουσι τὸν καρπὸν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τὸν παραδώσωσιν εἰς τὰ κῶσκινα τῶν κληρικῶν μηχανῶν: ἀπὸ πολλῶν οἰκιῶν ἐξερχονται οἱ ἐκκαθαίνοντες κρότοι τῆς μάκερας, πρὸ τῆς ὑποίας συναθροίζονται ἐστατικὰ καὶ λαίμαργα τὰ παιδία. Ὁ κῶσων ἀφῆρητος μέχρι τῆς μεσημβρίας, μετ' ἧν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐγείρεται ὁρατῶν τὴν ἀκτὴν διὰ τῶν ὁρογενῶν πτερυγῶν τοῦ εὐεργετικῆς μαιώσεως. Ἐπίστῃ ἡ ὥρα νὰ λάβῃ τὴν ἐτήσιαν πράγματῳσιν τὸ θερινὸν ὄνειρον τῆς μητρὸς, ἡ ἀναχώρησις εἰς « Αἱ Νικόλα. Τὴν ἐπιούσαν τῆς πωλήσεως τῆς σταφίδος των, ἦν παρῆγε πάντατε πρώτωτον τῶν ἄλλων μικρὸν τι κτήμα, εἶπεν εἰς τὴν θυγατέρα τῆς:

— Μελομένη, ἐτοίμαστο ἄβριο νὰ πάμε: μοῦ φαίνεται πῶς ἐφέτος ἀργήσαμε λιγάκι.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ὑπολογαγός ἀπεκρίνατο εἰς τὴν Μελομένην, ἀναγγέλλουσαν τὴν ἀναχώρησίν των:

— Δὲν εἶνε παράξενο νὰ εἶθω εἰς ἀνταμιωθῆσας δι' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν μητέρα μου: τῆς ἔγραψα νὰ εἶθῃ, καὶ τὴν περιμένω. Ἐξῆ τῆσά δύο μηνῶν ἄδειαν, διότι αἰσθάνομαι τὸν ἐαυτὸ μου πολὺ κουρασμένον: θέλω νὰ ξανατάνω λιγάκι. Πιστεύω πῶς θὰ σὲς ἀγαπήσῃ ἡ μητέρα μου ἄμω σὲς ἰδῆ. Καλὴ διασκέδασι.

Πλησιάζει νὰ παρῆθῃ μὴν, ἀφ' ἧς διαμένουσιν ἐν τῷ νησιῷ μὴτηρ καὶ κόρη. Οὐδένα βλέπουσιν ἐκ τῆς πόλεως, ἐκτὸς τοῦ κατὰ Σάββατον κομίζοντος τὰ τρῶφιμα λεμβούχου καὶ ἐνίστε κατὰ Παρασκευὴν ταξιδιωτῶν τινων, ἐπὶ ποδῶς ἀναμενόντων τὴν ἀφίξιν τοῦ ἀτμοπλοίου. Τὴν πρωΐαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, μετὰ τὸ λουτρόν, καὶ τὸ δειλινὸν μετὰ τὴν δύσιν, πρὸ τοῦ δειπνίου, καθήμεναι ἀμφοτέραι ἐπὶ τοῦ λιθίνου ἰδράνου, τοῦ κατέχοντος τὸ μῆκος τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν πλευρᾶς τοῦ οἰκίσκου των, ἐνῷ τὸ ὕδωρ τῆς ἀκτῆς περιβρέχει σχεδὸν τοὺς πόδας των, διασκεδάσουσι παρακολουθοῦσαι τὴν πορείαν τῶν μικρῶν καρκίνων, τῆσθα κἀκεῖσθα διασταυρουμέναι εἰς τὰ βῆθη τῶν ἄβαθῶν, ἠρέμων καὶ διαγυῶν ὕδατων: ὀλίγον συνομιλοῦσι, καὶ πολὺ παραδιδόντα εἰς τὴν νάρκην, τὴν ὅποιαν ἐμπνέει εἰς πᾶσαν ψυχὴν ἡ θεὰ τῆς Θαλάσσης. Καὶ ἐν ταύτῃ μὲν ἡ μὴτηρ ἐπανευρίσκει τὴν συνήθη τῶν παρελθουσῶν θερινῶν περιόδων ψυχραγωγίαν: ἀλλ' ἡ κόρη ἐκναβλέπει ἐν τῇ νάρκῃ τὸν ὑπολογαγόν, οὐχὶ πλέον ἀντικείμενον ὑπολήψεως καὶ θαυμασμοῦ, ὡς ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' ὄνειρον ἀγάπης καὶ κροσιώσεως. Ἐν τῇ πυγνῆ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς κοινωνίας, ὑπὸ τὴν τύρῃν, τὰ βλέμματα, καὶ τὴν πολυπραγμοσύνην τὸ αἰσθημα ἐτηρέτο ἐντὸς τῆς καρδίας τῆς, βευστὸν ἀναβράζον, ἀλλ' ἐπιμελῶς πεπωματισμένον ἐντὸς ψιάλης, ὑπερ, ἀρβύσεως ἤδη τῆς πείσεως, ἐκρήγνυται ὀρμητικῶν, ἀφρώδες, ὅζω καὶ γλυκύτατον.

Αἱ πολεμικαὶ ἀφηγήσεις του τῆ ἐπανερχονται συνεχῶς εἰς τὴν μνήμην καὶ ἤδη, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς μονώσεως καὶ τῷ πυρετῷ τοῦ πόθου, δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τῆς μνήμης τὰς ἠδύτητα: ἡ φαντασία τῆς ἐξαπτομένη, παριστᾷ πρὸ αὐτῆς, ὡσεὶ ἐν ὀπτασίᾳ, τὴν εἰκόνα τῆς αἰχμαλωσίας του εἰς τὴν μάχην τοῦ Βαφέ, ἐν ἰδῶδει μεγεθύνουσαι προσώπων καὶ πραγμάτων. Ἰδοὺ ὁ βράχος, ἀπόρρωξ καὶ ὑψηλότητος, ἐφ' οὗ, ἀπομονωθεῖς τῶν ἐταίρων, κρατερῶς ἀναρριχᾶται ὁ ὑπολογαγός, προσλαμβάνων τὰς διαστάσεις ἡρώος τῆς κλεψτουριᾶς: κάτω εἰς τὴν πεδιάδα συγγυσις, σφάγη καὶ φρίκη: ὁ νεανίας ἀσθμαίνει αἰματόρροτος ὑπὸ τὸ βάρος σάκκου πολεμοφόδιων, ἀλλὰ δὲν ἀκινδύνη: τὴ ἐνεπιστεῦθη ὁ ἀρχηγός εἰς τὴν ἰσχύν του, καὶ δὲν θέλει νὰ τὰ πορρίψῃ: ἀλλ' ὁ κίνδυνος ἐπέγειται: κάτωθεν ἀπὸ τῶν πυκνοτάτων ἐχθρικῶν γραμμῶν μανιώδες πῦρ εὐθύνει τὸ ἐναντίον του: ὄλοι καὶ ἐνός. Ὁ νεανίας ἀποφασίζει ν' ἀπαλλαγῆ τοῦ φορτίου του, ἐκλέγει ὡς ἔρεισμα τὸν κορμῶν μὴς ξυλοκερατιξ, βραχὺν λίθον ὡς προτείχιμα, καὶ ἐτοιμάζει τὸ ὄπλον του μὴ βλέπων περὶ αὐτὸν οὐδένα τῶν συμμαχητῶν του, ἐν τῇ φοβερᾷ μονώσει, αἰσθάνεται τὸ μένος του ἀβάνου,

ώς αν συγκεντρώθη εν εκείνῳ μόνῳ ἅπαν τὸ σθένος τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἄλλ' αἰφνης αἱ σφαῖραι παύουσι συρίζουσι περὶ αὐτόν· καὶ πρὶν ἢ ἐξηγήσῃ τὴν παράδοξον ἀνακομήν, αἰσθάνεται βαρεῖαν χεῖρα σύρουσαν αὐτόν ἀπὸ τοῦ τραχήλου· σπείρα Ἰουρκαλθανῶν δρυήσασα ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ λόφου, ἕνα τὸν ζωγήσῃ, ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἕλωθεν ἐκείνου. Ὅλοι ρυπαροί, εἰδελθεῖς, μυκώμενοι, τέρατα τῆς κολάσεως, θέλουσι νὰ τὸν δράσουν μὲ τὰς χεῖρας ἐπιπίπτοντες· ὁ ὑπολογαγὸς προσπαθεῖ νὰ σύρῃ τὴν πιστόλαιον του, ἀλλ' εἰς Ἰουρκαλθανός, ὁ πάντων ἀπαισιώτερος, μὲ μιάν πληγὴν τῆς μαχαίρας του καταρρίπτει ἀδρανῆ τὴν χεῖρά του, καὶ ἡ Μελπομένη βλέπει χυνομένη τὸ αἷμά του, ἐκείνη, ἣτις ἔβριση καὶ μία μὴν σταγὼν του ἀν ἐχύνετο. Ἴδὲ πῶς προσκολλῶνται ἐπὶ τῶν χειρῶν, τῶν στηθῶν, τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν ὀπλῶν του, ἔρευνῶντες καὶ ὠρυόμενοι, διψῶντες πλῆτιστα, οἱ ἄπληστοι οὗτοι κόρακες τῆς λαφυραγωγίας. Ἐὶς ὠρολόγιόν του ἀρπάξουσι πυγχρόνως δέκα χεῖρες, καὶ δέκα τὸ ἀμψιθετούσι, καὶ ἀπὸ δέκα στομάτων ἐξέρχονται βλασφημίαι καὶ ὕβρεις, καὶ μάχαιραι ἀπαστράπτουσι, καὶ τὴν ἀλληλοσφραγίαν παρεμποδίζει ὁ χῶρος μόνον, στενὸς καὶ ἀπόρητος, ἀπειλῶν νὰ κρημίσῃ τοὺς δέκα διαμαρτυρούμενους εἰς τὴν ἄβυσσον. Καὶ ὁ ἐνδέκατος, καταφθῆς, καὶ μὴ εὐρίσκων ἐπὶ τοῦ γυμνωθέντος αἰχμαλώτου καὶ τὸ ἐλάχιστον πρὸς ἀποκομιδὴν, ἀποτυχὼν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ λαφυραγωγῆ, ἀναλαμβάνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον τοῦ δήμιου· καὶ αὐρὼν ἀπὸ τῆς κόρης τὸν Αἰμίλιον, συνέχει τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ λίθου, καὶ ἀνυψοῖ τὴν σπάθην κατ' αὐτῆς. Ἄλλ' ἀποτρέπει τὸ θανάσιμον κτύπημα νεσρός, ἀλλ' ὑπέροχος Ἀλθανός, χρυσοστόλιστος καὶ ἄρχηγὸν τῶν ἄλλων, βέης τις ἰσως· μὲ ἀγγέλου χαρακτῆρας ἀναπλάσσει τὴν δὴν τοῦ Μελπομένη, καὶ ἡ ζοφερὰ εἰκὼν αἰθριάζει κατὰ τὰ καὶ πείλων καὶ ὕβριων, σώζει τὸν αἰχμάλωτον ἐκ τῆς μανίας τῶν, αὐτὸς παραλαμβάνων ὅπως ἡδηγήσῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πασᾶ. Τὸν ἀπάγουσιν ἐκεῖθεν διέρχονται τὴν πεδιάδα παρελαύνοντες πρὸ τῶν τάξεων τοῦ Αἰγυπτίου στρατοῦ ὁ αἰχμάλωτος βαδίζει κατεσχισμένος, καταιματωμένος, ἀλλ' ἀτάραχος· φέρει ὑποδήματα, σουλῆθῆντα πρὸ δύο ἡμερῶν ἐν τῇ νίκῃ τῶν Βρυσῶν ἀπὸ τακτικοῦ Αἰγυπτίου· οἱ Ἄραβες, ἀναγνωρίζοντες τὸ λάφυρον, πνέουσι μόνον κατὰ τοῦ θρασέος δεσμιώτου· καὶ τρεῖς αὐτῶν ἐγκαταλείποντες τὰς τάξεις, ὕψουσι τοὺς πελέκει, προχωροῦσιν ἐναντίον του· πάλιν κινδυνεύει ὁ ὑπολογαγός, καὶ τὸν λυτρώνει πάλιν ὁ χρυσοστόλιστος βέης. . . . Καὶ οὕτως ἡ Μελπομένη προχωρεῖ, προχωρεῖ ἀνεπίπτουσα τὰς σελίδας τῆς νοερᾶς ἐποποιίας, τὴν ὁποίαν πολλὰκις ἀκορδέτως ἀνέγνω, μέχρι τῆς τελευταίας σελίδος, ὅτε ὁ ἥρωας μετ' ἀνακρί-

σεις καὶ βροχάνους καὶ καταδικαίς καὶ φυλακῆς ἀνηλίως ἀποδίδεται εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός του. Καὶ εἶτα μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς μεγάλης εἰκόνος μιὰ φράσις ἐμφανίζεται εἰς τὴν μνήμην τῆς αὐτῆς: « Δὲν εἶνε παράξενο νὰ ἔλθῃ εἰς ἀνταμιώσιν σὰς δι' ὀλίγας ἡμέρας μὲ τὴν μητέρα μου; » Ἀπὸ τῆς δευτέρας ἡμέρας τῆς ἀφίξεώς της ἤρξατο ἀναμένουσα κατασκοπεῖ πᾶσαν λέμβον, πλείουσιν πρὸς τὴν νῆσον, καὶ ἀναπλάσσεται εἰς τὴν θέαν Ἰστίου, ὡς νὰ τὴν χαιρετᾷ μακρῶθεν ἐκεῖνος ἐρχόμενος, μὲ τὸ μανδύλι του. Ὁ ἐλθὼν, ἐσκέπτετο, ὡ, βεβαίως ὅλ' ἔλθουν. Ἢ μητέρα του ὅλ' εἶνε καλὴ καὶ ἀνοιχτόκαρδῆ; ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ὅλ' συνάψωσι τὰς ἐγκαρδιωτέρας σχέσεις· ὅλ' συναντῶνται καθ' ἑκάστην ἐπὶ τοῦ λιθίου καθίσματος· ὅταν αἱ δύο μητέρες βυθίζονται εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ἐξομολογήσεις τῶν βασάνων τῶν, ἐκείνοι, οἱ δύο τῶν, ἡμέρα ἐξ αὐτῶν μακρυνόμενοι, ὅλ' διέρχονται τὰς ὥρας εἰς ἀτελευτήτους περιπαθεῖς συνδιαλέξεις. Ἐὶς κῆμα τὸ ῥοχθαῖν ἐπὶ τῆς ἄμμου θέλει τελεῖ τὸ προανήκουσμα τῆς ἐρωτικῆς συμφωνίας τῶν, καὶ ἡ φύσις ὅλ' προστάσῃ περὶ αὐτοὺς αἰσιπὴν, ὡσεὶ ἀναμένουσαν ν' ἀκούσῃ τὰς ἐξομολογήσεις τῶν. Ὁλ' παραπέλωσι τὴν αὐτὴν ἀλλευτικὴν πλοίαρχα, ἐφ' ἣν, φησὶ οἱ ἄλιεῖς, ὅλ' τραγουδοῦσιν, ὡσὰν ἐπίτηδες δι' αὐτοὺς, τὰ ὠραιότερα Ἰμνολογιακά διςτῆρα ἢ καταφθάνων μέχρις αὐτῶν ἀπειλητικῆς καὶ ἐπαυστοῦς μηχανισμοῦ τοῦ ἀπωτέρου πελάγους ὅλ' τοὺς συσφίγγῃ ὡσεὶ ἐν τρόπῳ, στενωτέρον τὸ σφιγμά τῶν ἀτμοπλοίων καὶ ὁ μέλας ἀτμός τῶν καπνοδόχων ὅλ' ἐνθυμίζῃ εἰς αὐτοὺς τὴν τέφρην, ἣν παρέχουσι αἱ ἀποδημίαι εἰς δύο διδυμοὺς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ὑπάρξεις, καὶ ὁ εὐρύς αὐτῆς ὄριζον ἀπὸ τοῦ μέρους ὅθεν βαθύτατος χωρὸν, χωρὶς οὐδὲ γραμμῆ βουνοῦ νὰ τὸν στίξῃ, τεμνιούται ἐνοήμενος πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅλ' τοὺς καλῆ νὰ φύγῃσι μακρὰν, μακρὰν εἰς τὸ ἄπειρον. Μετέπειτα ἀποχωριζομένη τοῦ Αἰμίλιου, ὅλ' συναντᾷ τὴν μητέρα του· ὅλ' διανοίξῃ πρὸς ἐκείνην πάντα θησαυρὸν ἀρετῆς, προκοπῆς καὶ ἀγαθότητος· καὶ ἡ καλὴ γυνὴ τόσον ὅλ' τὴν ἀγαπήσῃ, ὥστε μιάν ἡμέραν, ἐν γλυκῷ δειλίνῳ, πρώτη ἡ μήτηρ ὅλ' τὴν φιλήσῃ ὡς θυγατέρα εἰς τὸ μέτωπον, καὶ ὅλ' παράσχη εἰς τὰ τέκνα τῆς τὴν θαυματουργὸν εὐλογίαν τῆς μητρικῆς σφραγῆς, πρὶν ἢ ὁ ἱερεὺς παράσχη τὴν εὐλογίαν τῆς θρησκείας. Κ' ἐπὶ μακρὸν ἀκολουθοῦσα πλοῖον, ἀπαῖρον ἐν ὅλῃ τῇ ἐρατεινῇ λευκότητι τῶν ἰστίων του ἔβλεπεν ἑαυτὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου νόμφην, προπεμπομένην ὑπὸ τῶν συγγενῶν, καὶ παρ' αὐτῆς ἐκείνον, τὸν ὑπολογαγόν τῆς, ὡδηγοῦντα αὐτὴν εἰς χώραν, ἔνθα ὁ βίος τοῦ μέλιτος δὲν διαρκεῖ μῆνα μόνον, ἀλλ' εἶνε ἀπέραντος.

Μίαν πρωίαν, ἐνωρίτερον ἐγεθρεῖσα, ἐκάθισεν

ἐν τῇ συνήθει θέσει. Ἦτον ἡ τελευταία πρῶτα τοῦ Λυγροῦστου. Μικρὰ εὐκέλαδα πτηνὰ προσέπιον ταπεινῶς προσπετῶντά ἐπὶ τῶν φυκῶν, καὶ χαράσσοντα τὸ ὕδωρ διὰ τῆς ἄκρας τῶν πτερυγῶν τῶν. Ἐὰ κοιμώμενα νερὰ ἐξυπκῶν μουρμυρίζοντα ὑπὸ τὸ γοργὸν πέρασμα τῶν διασχιζόντων αὐτὰ πλοιαρίων· οἱ ἄλιεῖς μὲ τὰ πλατύγυρα σκιάδια καὶ τὰ λευκὰ τῶν ἐνδύματα, γυμνοπόδες καὶ ἡλιοκαεῖς, ἐσπυδόν ἐπὶ τὸ ἔργον κομίζοντες ἀγκάλιδας καλάμων, καλάθους καὶ κάρμακας. Τὸ πῶς τοῦ φάρου ἔλαμπεν ἐπὶ ὡς λυαυρούμενος ὄφθαλμὸς ἐπιθανάτου ὁ ἀπὸ τοῦ βροῦς ἀνατέλλων ἥλιος διέγραφεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς του μακρὰν ἐλικειδῆ ταινίαν ἐξ ἀπαραμίλλου ῥοδοχρῦσου. Ἐπὶ τῆς ξυλίνης ἀποβάθρας προσαράσσει μινὸξυλον· ἀποθιβάζοντ' ἐξ αὐτοῦ δύο Κύριοι συνοδευόντες γραιὴν γυναῖκα. Ἢ Μελπομένη βήγνυσι κραυγῆν, ἀναγνωρίζουσα τοὺς νεήλιδας. — Μητέρα, μητέρα· ὁ κ. Αἰμίλιος μὲ τὴν μητέρα του. Ἢ κ. Θεοδοσίου εὐμενῶς ἀποδέχεται τὴν εἰδησὴν γνωρίζει ὅτι ὁ Αἰμίλιος εἶνε καλὸς γαμβρός, καὶ πρέπει νὰ φερόται πρὸς αὐτὸν φιλοφρόνως· τίς οὐδὲ. Ἢ ἀγαθὴ μήτηρ τρέπεται εἰς διευθέτησιν τῶν τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ ἡ Μελπομένη δευθύνεται εἰς τὸν καθρέπτην πρὸς εὐπρεπισμὸν, ὡς ὁ φρουρὸς εἰς τὸ ὄπλον του, ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ τῆς νυκτερινῆς ἐφόδου. Κατόπιν ἱσταται πρὸ τοῦ παραθύρου κατοπτίζουσα. Ἄλλ' ἔχει τι σφόδρα ἀνήσυχον ἐν τῇ καρδίᾳ· ἐν τῷ συνοδευόντι τὸν Αἰμίλιον ἀνεγνώρισε τὸν ἰατρόν Κ. . . Ἢ τάχα ἐδηλῶ ἡ παρουσία του; Ὁ ἱατρὸς εἶνε φίλος τοῦ ὑπολογαγῆ, δὲν εἶνε παράδοξον ἐπὶ μετέχει τῆς ψυχολογικῆς ἐκδρομῆς. . . ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ μὴ ἀναμνησθῇ τῶν τελευταίων λόγων του, ἀποχαιρετίζοντος αὐτὴν ἐν τῇ πόλει: « Αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸ μου πάλιν κουρασμένο. » Θεέ μου! ἀν ἦτο ἀσθενής; τότε τῆς φαίνεται ὅτι τὰς τελευταίας ἡμέρας τὸν ἔβλεπεν ὡχρὸν, καταβεβλημένον· διέκοπτεν ἔνοστε τὴν ἡμίλιαν του ξηρὸς βῆξ. Ἄλλὰ γενναίως ἀποδιώκει τὰς λυπήρας χιμαίρας ἢ ὡχρότης του ἦτο ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀύπνιας, μιᾶς στρατιωτικῆς κακουχίας, καὶ ὁ βῆξ δὲν εἶνε πρᾶγμα ν' ἀνησυχῇ κανεὶς. Εἶνε καλὰ, καλὰ, καὶ νὰ τοῦ ἔρχεται νὰ τὴν ἴδῃ, νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του. Μετὰ παράδορον ὥρας τινὸς αἱ γυναῖκες εἰδέχοντο τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἱατροῦ, λίαν οἰκείου τῆ οἰκογενείας. Ἄμα τῷ πρώτῳ χαιρετισμῷ, ἡ Μελπομένη, ἀνυπόμονος ν' ἀκούσῃ περὶ τοῦ ὑπολογαγῆ, τὸν ἠρώτησε: — Καὶ πῶς εἶδῃ, γιατρέ; πῶς ἀφίσατε τοὺς ὄικους σας γὰρ νὰ μᾶς ὀνηθηθῆτε ἐδῶ ἐς τὸν ξερῶτο;

— Ἦλθα συντροφείων τὸν καυμένον τὸν Αἰμίλιον μὲ τὴν μητέρα του, περιμένουσαν νὰ ξαποστάσουν γὰρ νὰ ῥθουν· καὶ αὐτοὶ νὰ σὰς ἴδουσαν. Ἔγω ὅλ' φύγω τὸ βράδυ μὲ τὴν δρόσιν. . . ὁ Αἰμίλιος ὅλ' μείνῃ ἐδῶ τέρα. . . οἱ συνάδελφοί μου τοῦ διώρισαν ὡς τελευταῖον φάρμακον τὸν Ἀϊ-Νικόλα. . . ἐγὼ τὸ θεωρῶ περιττόν, δὲν ὅλ' τοῦ κάμῃ τίποτε· ἀλλ' ὁπωσδήποτε κατήντησεν ἐπιστημονικὸν ἔθιμον νὰ τοὺς στέλωμεν ἐδῶ. Ἦλθα μαζὴ τοὺς διὰ νὰ τοὺς ἐκλέξω κατάλληλον οἶκημα· ἠύραμεν ἕνα, ἀλλ' εἶνε ἄθλιον μόνον μετὰ δύο ἡμέρας ὅλ' εἶνε ἔτοιμο γὰρ νὰ καθήσουν. Πιθανὸν ἔως τότε νὰ ζήτησιν τὴν φιλοξενίαν σας. . . Πολὺ σὰς ὑπολήπτεται ὁ καυμένος. Κρίμα, κρίμα ἐς τὸ ἀνεκτίμητο παιδί ἐς τὸν λαμπρὸν στρατιώτην. Ἄλλὰ — προσέθηκε ταπεινῶτερον — πρέπει κάπως νὰ σφυλακτισθεῖ· δέ' λέγω, ἡ φύσις δὲν εἶνε πάντοτε κολητική, βέβαιως δὲν βλάπτει ἢ προφυλάσσει. . . Ἢ ἔχετε, Μελπομένη; Ὁ ἱατρὸς ὅλ' ἐξηκολούθει ἀκόμη τὰς θανασιμους ἀνακοινώσεις του, ὅλ' ἐφιλοσφεί ἐπὶ τῆς ἐκρῶνος καὶ μοθηρῆς ἀντιθέσεως, ἣτις σώζει τὸν νεόν μαχητὴν ἀπὸ τὸ μεγαθήριον τοῦ πολέμου διὰ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τὸ μικρόθιον τῆς νόσου, ὅλ' ἐξήγει τὰ τῆς κληρονομικότητος ταύτης, θυσιασάσης πρὸ αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκογενείας του πατέρα καὶ ἀδελφόν, καὶ αἰφνης ἐκραγεῖσθαι καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐν ἀπελπιστικῇ σφοδρότητι κλαψαζούσης φθίσεως, ὅλ' ἐξεκόνει τὴν σκοτεινὴν γαλήνην τοῦ ὑπολογαγῆ, ἡ ἐκ τῆς σπαράκτικῆς τῶν πραγμάτων ἀγνοίας ἡ ἐκ τῆς σπαρακτικωτέρας αὐτῶν γνώσεως, ὑπομένουστος μετὰ μαρτυρικῆς ἰσχύος, χάριν τῆς μητρός, τῆς δυστυχῆς μητρός, τὴν ὁποίαν πρὸς ἀναψυχὴν εἶχε καλέσῃ πλοσίαν του, συντετριμμένην ἐκ δύο θανάτων ὅλ' ἐξηκολούθει ἡμιλῶν, ἀν δὲν τὸν ἐσταμάτα ἡ ὄψις τῆς κόρης, ἣτις ὑπὸ νεκρικῆς περιχυθείσα ὡχρότητος, εἶχε βιαίως σπρηχθῆ ἐπὶ τοῦ ἐρεισιώτου μιᾶς ἐδρας. — Ἢ ἔχετε, Μελπομένη; — Τίποτε· ὀλίγη σικοτοῦρα ἔτσι ἐξαφνα, γιατρέ· ὅλ' μοῦ περᾶσῃ, ἐπιθύρῃ μετ' ἀσθενούς φωνῆς. Ὅλιγη σικοτοῦρα! Πρὸ τῆς κοινωνικῆς εὐσεχημοσύνης οὕτω μόνον ἠναγκάσθη νὰ ἐξημερεύῃ ἡ κόρη τὸ κεραυνοβόλημα τῶν ἐρωτῶν καὶ τῶν ἐλπιδῶν της. Ἀπὸ τῶν πρώτων λόγων τοῦ ἱατροῦ, ἀφ' οὗτου εἶπεν ὁ καυμένος ὁ Αἰμίλιος, τὴν ἐρώτησιν ἀπαισιῶς ἢ πρώτη ἀστραπή· εἰδέχτο κατὰκαρδὰ ἐκάστην λέξιν, ἀλλ' ἔτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπολογίσῃ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, ὡς ὁ ὑπὸ μαχαίρας πληγῆς δὲν ἐνοσεῖ ἐν ἀρχῇ τὴν ὀξύτητα τοῦ τραύματος. Ἄλλ' ὅταν ἡ λέξις θλίσις ἐσφύριξεν εἰς τὰ ὠτά της, ἡσθάνθη συγχρόνως φθίνουσαν μετὰ τῆς εὐτυχίας της καὶ τὴν ἰσχύν νὰ ὑπομείνῃ ἀπαθείως πρὸ τῶν ἄλλων τὸ ἔκκουσμα.

Ἰλιχίασεν, ἐκλονίσθη, καὶ μόλις ἔσχε τὴν ἐτοιμότητά νὰ στηριχθῇ ἵνα μὴ καταπέσῃ. Θάμβος ἐπεχύθη πρὸ τῶν ὀμμάτων της, καὶ ἐν τῇ σκοτεινῇ ἀπογνώσει, ὡς ὀπτασίαν μὲ πτέρυγας ἀστραπῆς, ἐπαναθίλεται τὸ πλοῖον τῶν βεμβασμῶν της, ἐφ' οὗ προπεμπομένη νύμφη ὑπὸ τῶν συγγενῶν, ἔχει πλησίον της ἐκείνον, τὸν ὑπολογαγόν της. Ἄλλὰ δύο μορφαὶ δυσδιάκριτοι, δύο λευκὰ φαντάσματα, ὁ πρῶτος, τῶν δεκαεξ ἑτῶν της ὁ μνηστήρ, τὸν ὅποιον ὁ τάφος της ἐκλεψε, καὶ ὁ δεύτερος, τὸν ὅποιον ὁ κόσμος της ἤρπασεν, ἔρχονται καὶ παραλαμβάνουν τὸν νυμφίον της, καὶ περιπλεγνῶν μετ' αὐτοῦ περνοῦνται, ὑψοῦνται, ἐξαφανίζονται, ἐνῷ ἐκείνη, θέλουσα νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πνίγεται, ἐνῷ ἐν τῇ βοῇ τῶν κυμάτων διακαίνει τὸ δυσώδιον διστίχον της Μεγαίρας τοῦ κλύδωνος, τὴν μοῖραν της:

Πάντα γυρεύω γὰρ νὰ βρῶ βοτάνη γὰρ νὰ γράνω,
καὶ τὸ βοτάνη τῷ γρὸν ὄχτρος ποῦ θέλει νὰ πεθάνω.

Ὁ ἰατρός ἔσπευδε πρὸς τὴν κόρην, ἵνα παράσῃ τὰς βοηθείας του, ὅτε, ἀνοίγεισθς τῆς θύρας τοῦ δωματίου, ἀνεφάνη ὁ ὑπολογαγὸς μετὰ τῆς μητρός του. Ἡ Μελομένη ἐν μέσῳ τῆς σκοτεινῆς της ἀντελήφθη τῆς παρουσίας του, καὶ ἄνευ συνδρομῆς ἀνέκυψε, χωροῦσα βήματα τινα πρὸς αὐτοῦς, ἀλλ' ὠροτάτη.

Ἄξιοπρεπῆς τις αἰδῶς πρὸ τῶν εἰσερχομένων ἔξω, ἀπαγορεύουσα φιλόφρονα ὑποδοχὴν, ἐσχάτη σκέψις ἐλείου καὶ στοργῆς πρὸς τὸν ἐπιθάνον, ἀπαγορεύουσα πᾶσαν ἐπὶ τοῦ ἦθους αὐτῆς ἀντανάκλασιν τοῦ θανάτου, ὅστις βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς τὸν ὑπέσκαπτε, τὴν ἀνεκάλασαν εἰς ἑαυτήν. Ὁ ὑπολογαγὸς ἦτο ἐνδεδυμένος πολιτικὰ χαίρετε, ξίφη καὶ πτεριστήρες καὶ χρυσοποικιλτα σήματα παρηλλοῦν αἱ λάμπεις σας μετὰ τῶν λάμπειν τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀκμῆς. Ἡ ὄψις του διατρεῖ ἀκόμη ὠχρὰν τινα ζωὴν καὶ γαλήνην· ἀλλὰ τὸ εὐθύ, τὸ ἀκαμπτὸν σῶμα ἤρξατο ἐλαφρῶς κυρτούμενον ὑπὸ τὸ ἀχλὺς, ὅπερ δὲν θὰ βραδύνη νὰ τὸ καταρτίψῃ ἐπὶ τεσσάρων σανίδων ὑπτίων. Πλησίον του ἡ μήτηρ, μαυροπορούσα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, στρέφει τὸ βλέμμα συνεχῶς πρὸς τὸν υἱόν, ἀνήσυχον καὶ ἀγχείνον βλέμμα, ὡσεὶ διατελεῖ ὑπὸ τὸν ἐπιόλητον φοβερῆς ἀπέλιπδος προσδοκίας.

Ὁ ὑπολογαγὸς προὐχώρησε παρουσιάζων τὴν μπτέρα του εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ χαιρετίζων τὴν κόρην διὰ τοῦ φιλικωτέρου μειδιήματος. Καὶ ἡ Μελομένη, ἀντὶ παράφρων νὰ βιβθῇ κατὰ γῆς, ἀντὶ νὰ κλαύσῃ ἀντὶ νὰ ὀλοῦσῃ, τῷ ἐμειδίασεν ἢ ἐκείνη ἀνέκφραστον χαμόγελον, ἐν ᾧ περιεκλείετο ἡ ἀπελπισία της, ὡς ἡ θύελλα ἐντὸς χειμερίου νέφους, χρυσοθέντος πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων δύοντος ἡλίου.

ΚΩΣΤΙΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΙΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Greville.
Μετάφρασις Π. Γ. Φέρμου].
Συνέχεια· ἴδε προηγούμεν. φύλλον.

ΚΒ'

Κύπτουσα ἐπὶ τοῦ τετραδίου της ἡ Μαρκέλλα ἠκροῦτο τῶν μαθημάτων τοῦ Ροβέρτου, καὶ ἡ βαρεῖα φωνὴ τοῦ νεαροῦ καθηγητοῦ, εἰσδύουσα μέχρι τῶν μυχιῶν τῆς διανοίας της, ἤνοιγεν εἰς αὐτὴν νέους ὀρίζοντας.

Ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῆς κυρίας Ἐρμίνης, ὀλίγον τι ἀπρηχαιωμένη, ἀντικατεστάθη κατὰ μικρὸν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης. Ἀταράχως καὶ ἀνεπισοδήτως τὸ πνεῦμα τῆς κορασίδος παρεσκευάζετο εἰς ὑποδοχὴν ἐννοιῶν καὶ γνώσεων νέων.

— Εἶνε πολὺ δυνατὴ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας της, εἶπεν ἡμέραν τινα ἡ κυρία Ἐρμίνη πρὸς τὴν κυρὰ Ζαλίην, ἧτις παρέτεινε τὴν διαμονὴν της ἵνα συνδιαλέγηται περὶ τῆς Μαρκέλλας. Φαγιάσου εἰξεύρει μερικὰ πράγματα πολὺ καλλιτέρα μου.

Ἡ δὲ κυρὰ Ζαλίη ἀκούουσα ταῦτα, ἤνοιγε τὸ σῶμα τοῦ ὀφθαλμοῦ της· διότι μέχρι τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἡ κυρία Ἐρμίνη ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν ἀόρατος σοφίας· ἀλλ' ἐὰν ἡ Μαρκέλλα ἤθελε μάθη πλείονα τῆς ἀβύσσου. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν γίνεται, ὅτι ἦτο ὑπερβολή.

— Ὅχι, καθόλου! ἀπεκρίθη ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀκούουσα τὴν γνώμην ταύτην, ἢ ἡ κυρὰ Ζαλίη ἐξέφρασε μετὰ πολλῆς συστολῆς. Γίνεται, ἐγὼ τὸ βλέπω πολὺ καλὰ! Καὶ μάλιστα ἐφ' ὅτου με ἤλθεν ἡ λαμπρὰ ἰδέα νὰ παρακαλέσω τὸν Ροβέρτον νὰ τὴν προγομμάζῃ εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ἀλλ' αὐτὸς παρετήρησεν ὅτι δὲν ἔρει μόνον ἡ ἀριθμητικὴ καὶ δι' αὐτὸ τῆς παραδίδα ἀπ' ὅλα.

— Ἦταν τυχερὴ ἡ μικρούλα, εἶπεν ἡ κυρὰ Ζαλίη μετὰ τινα σκέψιν.

— Καὶ τῆς ἤξιζεν, εἶπειτα ἀπὸ τὰ τόσα καὶ τόσα ποῦ ὑπέφραρεν! ὑπέλαθεν ἡ κυρία Ἐρμίνη, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐξήστραψαν, ὡς ἐὰν ἡ κυρὰ Ζαλίη εἶχε τὴν ἐναντίαν γνώμην.

— Ἄχ! καὶ, ἀπεκρίθη ἡ πλύντρια στενάζουσα. Μὰ ἔννοια σας καὶ ἡ κυρὰ Φαβροῦ τὸ εὐρήκει!

— Πῶς;

— Ἡ δουλειῆς των δὲν ἐπῆγαν καθόλου καλὰ, κόντεψαν αὐτὸν βίξουν τὸ κανόνι. Ὅτε ἴθυμήθησαν πῶς ἔχουν μιὰ Θεῖα, δὲν εἰξέρον σὲ ποιὰ ἐπαρχίαν, καὶ τῆς ἐγράψαν. Ἐκείνη τους ἐδιώρρωσε τῆς δουλειῆς τους, μὲ τὴ συμφωνία νὰ πάν νὰ καθίσουν μαζί της, — καὶ καταλαβαίνετε ἡ γρηῃ δὲ χωρατεύει, σοῦ εἶνε μιὰ παράξενη, ὁ Θεὸς νὰ μας φυλάξῃ. Μὰ ὁ δὲ τῆς ἀφήσῃ κληρονόμος... δὲν εἶνε δὰ καὶ μεγάλὰ πράγματα! Ὅσα περάσουν ἡμῶς ζωὴ καλὴ! Ἐγὼ

πὶ νὰ σας πῶ, μοῦ φαίνεται πῶς ὁ Θεὸς τῆς παιδεύει γὰρ τὴν ἀποκιά τους· εἰς αὐτὴ τὴ μικρούλα!...

Ἡ μικρούλα εἶνε σὰν τὰ χελιδόνια, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη σιωπηλῇ ὅπου στήσουν τὴ φωνὴν ἐκεῖ φέρουν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἀκουσε νὰ ἰδῆς. Εἶχα μετοχὰς καὶ τόσον καιρὸν δὲν ἐκέρδιζα τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον τὸν νόμιμον τόκον, καὶ τώρα ἐξαφνα ἤρχισαν καὶ μου δίδουν καὶ μέρισμα κατὰ καλὸ... Τὸ ἐμοίρασα μὲ τὴν Μαρκέλλαν μιὰ καὶ μιὰ. Καὶ νὰ ἰδῆς ἀρχίζει τώρα ἡ Μαρκέλλα νὰ ἔχῃ ἰδιαιτέρον ταμεῖον.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κυρᾶ Ζαλίης ἐξέφρασαν ὅλον αὐτῆς τὸν θαυμασμόν· εἶπειτα δὲ ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν κήπον, ἐνθα ἡ ζωηρὰ μορφή τῆς μικρᾶς ἀπετυπούτο ἐπὶ τοῦ πρασίνου τάπητος τῆς χλόης. Κρατοῦσα βιβλίον περιεφέρετο βραδέως μελετοῦσα τὸ ἐσπερινὸν μάθημά της.

— Εἶνε κατὰ διαταγὴν τοῦ ἰατροῦ, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρμίνη· πρέπει ὅσον τὸ δυνατόν νὰ ἀναπνέῃ καθαρὸν αἶρα. Μόνον ὅταν βρέχῃ μένει μέσα, εἰ δὲ μὴ γυρίζει βλημέρα εἰς τὸν κήπον.

Ἡ Μαρκέλλα τῷ ὄντι ἐφαίνετο φιλάσθενος. Ἐχούσα ἀνάπτυξιν μεγάλην ἀναλόγως τῆς ἡλικίας της, ἐφαίνετο δεκατεσσάρων μέχρι δεκαπέντε ἐτῶν, καὶ τοι ἦτο μόλις δώδεκα. Τὸ λευκὸν πρόσωπόν της διεψεύδει παρεούσης τὴν πρώτην ταύτην ἐντύπωσιν. Τὰ τέσσαρα ἔτη, ἅτινα διήλθεν ὑπὸ τὴν στέγην τῆς κυρίας Ἐρμίνης, οὐ μόνον οὐδεμίαν τῶν παιδικῶν αὐτῆς χαρῶν ἐξήλειψαν, ἀλλὰ καὶ ἐτι μάλλον χαρίεσαν τὴν κατεστῆσαν καὶ εὐγενεστέραν τοὺς τρόπους, οὗς ἔμαθεν ἐκ τῆς συμβιωσέως μετὰ τῆς γηραιᾶς φίλης της.

Ἀπὸ ἐνός ἤδη ἔτους ἡ Μαρκέλλα ἐγένετο ἐμβριθεστερα. Οὐδεὶς λόγος πλέον ἐγένετο περὶ τῆς σφαίρας καὶ τοῦ ταίχου ἐξ οὗ ἐρρίπτετο, ὁ περίφημος μαῦρος κύων, ὁ τοσαύτας ἀνοίξας ὑπᾶς ἐν τῷ κήπῳ τῆς κυρίας Ἐρμίνης, ἦτο ἤδη πρὸς καὶ σοβαρὸς τοσαῦτον, ὡστε ὑπάκις ἤθελον νὰ παίξωσιν ἠτο χρεῖα νὰ τὸν σύρωσι διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ ἐμβριθέστερος τῆς Μαρκέλλας, ἥς εἶχε γίνῃ ἐπιστήθιος φίλος.

Καὶ ὁ Ἰούλιος δὲ μετεῖχεν ἤδη τῆς γενικῆς ταύτης γνησιμίας. Πλήρης τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τῶν δεκαεξ ἑτῶν του, εἶχεν ὀρθίαν τὴν κεφαλὴν, ἠγόρασε διόπτρα τῆς ρινός καὶ ἐλάλει περὶ τῶν ἐξετάσεών του ὡς περὶ πράγματος μηδαμίου, οὐ ἐμῆλλε νὰ ἀπαλλαγθῇ πρὶν παρῆλθῃ ἑξαμηνία.

Ὁ μόνος δὲ ἐκ τῆς φαιδρῆς ταύτης συντροφίας ὄστικ, ἀντὶ νὰ γίνῃ σοβαρώτερος, τούναντιον κατείστη κοινωνικώτερος καὶ φαιδρότερος ἦτο ὁ Ροβέρτος, ἡ ἀρκτος αὐτῆ, ὡς τὸν ἔλεγεν ὁ ἀδελφός του. Ἡ ἄγαν συστολὴ αὐτοῦ καὶ ἡ δειλία, ἧτις ἄλλοτε δὲν τὸν ἄφινε νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἰσχυρὸν καὶ λαμπρὸν πνεῦμά του, διελύθη ὡς κἀπνός, καὶ τὴν ὑπέρεστον ταύτην μεταβολὴν ὤφειλεν εἰς τὴν ἀ-

νανέωσιν τῆς πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην φιλίας του. Ἄλλοτε, μόνος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ μάλλον ἐν τῷ σχολείῳ μετὰ τῶν συμμαθητῶν του εἶχε χάσῃ μακρὰν τῆς μητρός του τὴν ἔξιν τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς μετὰ γυναικῶν ἀναστροφῆς, ἧτις τοσαῦτον ἀναγκαῖα εἶνε εἰς τοὺς νέους, ἵνα συνηθίζωσιν εἰς τὴν καλὴν συμπεριφορὰν. Εὐριστάμενος πλησίον τῆς γηραιᾶς κόρης, ἧτις τὸν εἶχεν ὡς υἱόν, πλησίον τῆς Μαρκέλλας, ἦν αὐτὸς ὅα ἐπιθύμει νὰ εἶχεν ἀδελφὴν, ἠσθάνετο τὴν ψυχὴν του ἀγαλλομένην ὡς τὸ ἄνθος ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας ἑαρινοῦ ἡλίου.

Ἐκ τῆς ἐν τῇ Νικαίᾳ ἐξορίας της ἡ κυρία Βρεῦ εἶχε γράψῃ πολλάκις πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην, εὐχαριστοῦσα αὐτὴν διὰ τὴν ἐξαιρέτον ἐπὶ τῶν υἱῶν της ἐπίδρασιν αὐτῆς· ταύτην δὲ τὴν ἐπίδρασιν εἶχε δυναθῆ νὰ ἐκτιμήσῃ κατὰ τὸ διάστημα τῶν διακοπῶν ἅς οἱ νεανῖαι κατ' ἔτος διήρχοντο παρ' αὐτῆ. Ἡ τελευταία δὲ αὐτῆς ἐπιστολὴ κατελύπησε τὴν ἐξαιρέτον γηραιὴν κόρην, διότι ἡ ἀτυχῆς μήτηρ ἐξέφραξε πλαγίως ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ τὴν ἀνησυχίαν της περὶ τῆς τύχης τῶν δύο ἀδελφῶν, ἐὰν ποτε συνέβαινε νὰ μείνωσιν ὄρφανοί.

— Ὁ σύζυγός μου, ἔλεγεν, εἶνε λίαν ἀδύνατος, καὶ ἂν με χάσῃ δὲν τολμῶ νὰ προῖδω ποῦ θὰ τὸν φέρῃ ἡ λύπη του. Ἐγὼ ἔπταισα διότι ἐπέτρεπον ἄλλοτε εἰς αὐτὸν νὰ ζῆ δι' ἐμὲ καὶ μόνον δι' ἐμὲ. Ἥμην τυφλὴ καὶ δὲν ἔβλεπον μᾶλλον τῆς παρουσίας ὡρας ἀληθῶς εἶπειν μᾶλλον τῶν τελευταίων τούτων χρόνων εἶχον πάντοτε ἐλπίδα ὅτι θὰ ἠεραπευθῶ· ἀλλὰ τώρα πλέον βλέπω καὶ ἐγὼ ὅτι ἡ ἐλπίς αὐτῆ εἶνε μωρία. Τοῦτο μόνον τὸ ὄνειρόν μου εἰμπορεῖ νὰ μου συγχωρήσῃ τὴν φιλαυτίαν τὴν ὅποιαν ἐδειξα, ἀφίνουσα τὸν πατέρα νὰ ζῆ μακρὰν τῶν τέκνων του. Ἡ φρόνησις τοῦ μεγάλου μου υἱοῦ κατώρρωσε νὰ προφυλάξῃ τοὺς δύο ἀδελφούς ἀπὸ τῆς δυσἀρεστῆς ἐπακόλουθα τῆς τοιαύτης ἀνωμάλου καταστάσεως τῶν οἰκιακῶν μας πραγμάτων. Ἄλλ' ὅμως φοβοῦμαι μήπως ἡ ἀγάπη τῶν τέκνων δὲν θὰ ἔχῃ τόσην δύναμιν, ὡστε νὰ κρατήσῃ τὸν πατέρα εἰς τὴν ζωὴν, ὅταν ἐγὼ πλέον δὲν θὰ ὑπάρχω. Δὲν θὰ τοὺς ἐπιβλέπετε σεις, καλὴ μου γειτόνισσα καὶ φίλη; Ὅα τοὺς ἐμποδίσετε νὰ λυποῦνται πάρα πολὺ, νὰ ζοῦν μόνον ὡς ἐγὼ εἰστάι, ὅπως ἐκάμαμεν ἐγὼ καὶ ὁ σύζυγός μου, διὰ νὰ μὴ ἔχουν ὑπερῶν ἀφορμὰς νὰ τοὺς τύπτῃ ἡ συνειδήσις τῶν ὅπως σήμερον μὲ τύπτει ἐμεῖ.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη φυλάξασα τὴν λυπηρὰν ταύτην ἐπιστολήν, ἐδειξε μερίζον ἀγάπην καὶ μέριμαν πρὸς τοὺς νέους. Μετὰ μεγίστης δὲ χαρῆς ἔβλεπε τὸν Ροβέρτον προσκολλώμενον μάλλον μάλλον εἰς τὴν πρόσδον τῆς Μαρκέλλας. Ὅσον δὲ ἀσθενῆς καὶ ἂν ἦτο ὁ κλάδος οὗτος τῆς σωτηρίας, ἠλπίζεν ὅτι θὰ χρησιμεύσῃ οὐκ ὀλίγον

τὴν ὄραν καθ' ἣν ἡ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς του λύπη ἐμελλε νὰ τον βαρύνῃ.

Καὶ εἶχε δικαίον διότι ἡ ἐνδελειχθεὶς καὶ τακτικὴ ἐργασία, ἡ ἐπιβάλλουσα ἡμῖν ὑποχρέωσις πρὸς τὸν πλησίον, εἶνε τὸ μόνον ἀντιτήκωμα πάσης ἡμῶν ἀδυναμίας καὶ πλάνης... Ὅσον καὶ ἂν εἶνε τις εὐηρεστημένος ἐκ τοῦ ἔργου του ἔαν μὴ ἔχῃ νὰ δώσει λόγον εἰς ἄλλον τινά, ἐν κρίσει μὴ τινὲς ἡμέρας δὲν ἔστι εἶνε αὐτὸ ἐπαρκὲς νὰ μας σώσῃ· διότι, ὅταν εἶνε κίνδυνος μὴ ἄλλος τις πάθῃ ἕνεκα τῆς ἡμετέρας ἀμαλείας, τότε ἀντλούμεν ἐκ τοῦ αἰσθημάτων τοῦ καθήκοντος τὸ θάρρος ἵνα ἀντέχωμεν καὶ εἰς τὰς δεινότητάς δοκιμασίας.

— Ἐγεννήθη καθηγητής! εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὁ Ῥοβέρτος εὐηρεστημένος ἐξ ἐαυτοῦ μετὰ μάθημά τι ἐξαιρετικὸν ἐξ ἐκείνων, ἅτινα καταγοητεύουσι τὸν τε διδάσκαλον καὶ τὸν μαθητήν. Ὅταν ἤμην μαθητὴς καὶ ἐμάνθαν ἐκεῖνα τὰ ὅποια τώρα διδάσκω, ποτὲ δὲν ἠσθάνθη τὴν εὐχαρίστησιν τὴν ὅποιαν τώρα αἰσθάνομαι. Ἐχει καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ τὴν χάριν του! Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιδρῶ εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα· αὐτὴ φαίνεται εἶνε ἡ κλήσις μου.

— Εἶνε τὸ δυσκολώτερον καὶ τὸ σφαιρωτέρον ἀπὸ ὅλα, ἀπεκρίθη ἡ κυρία Ἑρμίνη. Ἄν εἶνε ἄνθρωπος ὁ ὅποιος πληρώνεται μὲ ἀχαριστίαν, εἶνε ὁ καθηγητής. Χρεωστῶμεν χάριν εἰς τὸν ἰατρὸν διὰ τὴν θεραπείαν τὴν ὅποιαν μας κάμνει, εἰς τὸν δικηγόρον διὰ τὴν υπεράσπισιν τῶν ὑποθέσεων μας, καὶ εἰς τὸν ἔμπορον ἀκόμη, ἔαν μας πωλῇ καλῆς ποιότητος ἐμπορεύματα.

— Ἀλλὰ τίς χρεωστῆί χάριν εἰς τὸν καθηγητήν διὰ τὰς ὥρας τὰς ὅποιες ἐξοδεύει εἰς τὴν διδασκαλίαν; Μήπως δὲν πληρώνεται διὰ τοῦτο; Καὶ γὰρ μὲν καὶ οἱ ἄλλοι ἀντάμειβονται διὰ τὸν κόπον των καὶ ἀδρότερον μάλιστα. — Ἀλλὰ τί σημαίνει; Ἀκουσέ μου, παιδί μου, γίνου ὅ τι ἄλλο θέλῃς, ἀλλὰ μὴ κατάταχθῇς εἰς τὸν διδασκαλικὸν κλάδον, ἂν δὲν θέλῃς νὰ δοκιμάσῃς μεγάλας πιερίας καὶ σημαντικὰς δυσπαρασκευασίας.

— Λοιπὸν! εἶπε στενάζων ὁ νέος, ὅθι κάμω ὅ τι θέλῃ ὁ πατήρ μου, ἀλλὰ τουλάχιστον ὅθι προσπαθῶ νὰ ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι εἶμαι ὠφέλιμος εἰς κάτι ἄλλο παρὰ εἰς τὴν ἰδίαν μου εὐτυχίαν.

— Καὶ τί ὅθι κάμῃς, νέε μου ἀπόστολε;

— Ὅθι δώσω δημοσία μαθήματα δωρεάν, ὅπου δῆποτε ὅθι εἶνε δυνατόν νὰ φανῶ χρήσιμος, ἔστω καὶ εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν ὀλίγων μόνον ἀνθρώπων. Ὅθι μεταχειρισθῶ τὴν ἐπιστήμην χάριν τῶν πολλῶν.

Ἡ Μαριέλλα ἀπέβλεψε πρὸς τὸν καθηγητὴν τῆς, ὅστις ἐλάλει βραδέως ὡς ἄνθρωπος ζητούν νὰ διαρωτίσῃ τὴν διάνοιάν του. Αἰφνης δὲ στραφείς πρὸς αὐτὴν εἶπε μειδιῶν:

— Μὲ ὠφέλιμος πολὺ, Μαριέλλιτσα. Σὴ μ' ἐκάμες νὰ αἰσθάνθῃ τὴν ἀνέλιπτον κλίαν εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα... Πόσην εἶχα εὐχαρίστησιν, ὅταν σ' ἐδίδαξα καὶ μ' ἐνοούσεις, καὶ πόσην εὐχαρίστησιν ὅταν δὲν μ' ἐνοούσεις, καὶ ἔπρεπε νὰ εὕρω μὲ τὸν νοῦν μου πῶς νὰ τα εἰπῶ μὲ περισσοτέραν σαφήνειαν καὶ ἀκριβείαν. Σοῦ χρεωστῶ πολλὰς εὐχαρίστους ὥρας...

— Καὶ ἐγὼ! εἶπεν ἡ Μαριέλλα, αἰσθάνθεισά τους ὀφθαλμοῦς τῆς πληρουμένους δακρύων. Τάχα ἐγὼ δὲν σου χρεωστῶ χιλιάδας περισσοτέρας!

Ὁ Ῥοβέρτος ἐκινήθη ἐλαφρῶς πρὸς αὐτήν. Ἄλλοτε, ὅτε ἦτο μικρὰ, τὴν ἠσπάζετο βράκι ἤρχετο, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἡ κορασίς μετέβη ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν κορασιδῶν εἰς τὴν τῶν νεανίδων, δὲν τὴν ἠσπάζετο πλέον. Ἀλλὰ νῦν, παραβαίνων τὴν συνήθειάν του, ἐκύψε πρὸς τὸ ἀγνὸν τῆς κορασίδος μέτωπον καὶ ἐπέθηκεν ἀσπασμὸν ἀδελφοῦ πρεσβυτέρου, ἀσπασμὸν καθηγητοῦ.

Μετὰ τοῦτο σιγῇ ἐπεκράτησεν ἐν τῷ ἐπιτακτορικῷ. Ἐκάστος παρηκολούθει τὸν στοχασμὸν του.

— Παραξένον πρᾶγμα, εἶπεν ἡ κυρία Ἑρμίνη, ὑμνοῦμεν ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ ἀποχωρισθῶμεν... Ἐλπίζω ὁμῶς, Ῥοβέρτε, ὅτι δὲν ἔχεις σκοπὸν νὰ διακόψῃς τὰς παραδόσεις σου.

— Ἐγὼ, ὄχι βέβαια! Ἡ ὦρα τοῦ μαθήματος εἶνε ἡ καλλιτέρα ὦρα τῆς ἡμέρας.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε, καὶ ἐπὶ τοῦ ὀνόμου τῆς θύρας σταθεὶς ἐστράφη ἀπᾶξ ἔτι καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὰς δύο φίλας τοῦ νεύμα ἀποχωρητισμοῦ.

Τὴν ἐπιούσαν κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἡ Τριανταφυλλιά ἐξήρχετο νὰ ἀγοράσῃ τὸ πρῶτον γάλα, εἶδεν ἀμαζὴν πρὸ τῆς θύρας τῆς κυρίας Βρεῶ, ἡ δὲ μαγειρίσσα εἶδεν εἰς τὸν ἀμαζηλάτην ἀκκὸν ἐνδυμάτων καὶ σκέπασμα τῆς ὀδοποιρίας.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ἡ γιγαντόσωμος Τριανταφυλλιά μετὰ σοβαρότητος, διότι σπάνιος ἀπέτεινε τὸν λόγον πρὸς τὴν μαγειρίσσαν, περιφρονούσα αὐτὴν διὰ τὰ ἄτοπα μίσα ἅτινα μετεχειρίζετο ἵνα κερδαίνῃ ὀλίγα χρήματα.

— Ὁ κύριος Ῥοβέρτος πηγαίνει εἰς τὴν Νίκαιαν τοὺς γονεῖς του· ἀπεκρίθη ἡ μαγειρίσσα, οὐδόλως στρεφομένη πρὸς τὴν Τριανταφυλλιάν, ὅσπερ, ὡς πᾶς τις γινώσκει, εἶνε τρόπος δι' οὗ ἐκφράζονται τὴν ἐλαχίστην ὑπόληψιν ἣν ἔχει πρὸς τὸν λαλοῦντα.

Ταυτοχρόνως ἐπεφάνη καὶ ὁ Ῥοβέρτος, σπουδῶν καὶ ὠχρότατος· ἐκράτει τηλεγράφημά ληφθὲν πρὸ ὀλίγων στιγμῶν.

— Λάβε το, Τριανταφυλλιά, καὶ δός το εἰς τὴν κυρίαν Ἑρμίνην, καὶ ὅθι καταλάβῃ.

— Καὶ πότε θὰ γυρίσετε; ἠρώτησεν ἡ ἐξοβλογος θεράπρινα τεταραγμένη.

Ἄλλ' ἐκεῖνος ἐκίνησε τὴν χεῖρα ἀπελπίς καὶ

ἐπέθηκεν εἰς τὴν ἀμαζὴν ἥτις ἀπῆλθε κατεσπυραμένως.

Ἡ μαγειρίσσα ἐκλείσσε τὴν κινκιδωτὴν θύραν τοῦ κήπου οὐδὲν εἰπούσα, ἡ δὲ Τριανταφυλλιά ἀκίνητος ἐκ τῆς συγκινήσεως ἐσκέφθη νὰ ἴδῃ τὸ τηλεγράφημα.

Τὸ φύλλον τοῦ κυανοῦ χάρτου περιεῖχε τὰς λέξεις ταύτας:

«Πατήρ προσεβλήθη ὑπὸ παραλυσίας. Μήτηρ ἀσθενεὶ βαρῶς. Σπεύσον».

Ἡ Τριανταφυλλιά ἐφρίκασε, διότι οὐδέποτε ἐφαίνετο ἀδιάφορος ἐν τῇ δυστυχίᾳ οἴου δῆποτε ἀνθρώπου.

— Τὰ καιμένα! ἔλεγε. Καὶ σπεύσασα ἠγόρασε τὸ γάλα, διότι ὅπως δῆποτε ὠφεῖλα νὰ προγευματίσῃ ἡ κυρία τῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθε πρὸς τὴν κυρίαν Ἑρμίνην, ἥτις ἀναγνοῦσα τὸ τηλεγράφημα ἀπέμεινεν ἀναυδος καὶ βεβηλημένη ἐν ὠκεανῷ Ὀλυβερῶν σκέψεων.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΣ ΤΩΝ ΜΥΩΝ

Ἡ γενικῶς παραδεδεγμένη γνώμη περὶ τῶν μυῶν εἶνε ὅτι καὶ τὰ ἔντομα ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὰς μικρὰς ἀθλιότητας τῆς ζωῆς, ἀπὸ τῶν ὅποιων ἀδύνατον εἶνε νὰ ἀπαλλαγῇ τις ἐντελῶς, ὅτι καὶ ἂν πράξῃ. Ὅταν αἱ μυῖαι ρυπαίνωσι τὰς εἰκόνας μας καὶ τὰ κοσμήματα τῶν οἰκιῶν μας, ὅταν πίπτωσιν εἰς τὸ γάλα, ἡ μᾶς ἐμποδίσωσι νὰ κοιμηθῶμεν βουδῶσαι καὶ γαργαλίσωσι, εὐχαριστοῦμεν τὴν πρόνοιαν, ἥτις διὰ τοῦ φύχου μᾶς ἀπαλλάσσει τοῦ ἀνά πάσαν στιγμὴν ὄχλησός τουτοῦ ἐγθροῦ. Σκεπτόμεθα τότε εἰς τί ἄρα χρῆσιμῶς τὸ ἔντομον τοῦτο, ἔαν δὲν χρῆσιμῶς εἰς τὸ νὰ μᾶς ἐρεθίσῃ. Καὶ ὁμῶς ἡ μυῖα, ὅσπερ ἀνυπόφορος καὶ ἂν εἶνε, ἔχει καὶ αὐτὴ, ὡς πᾶν ὅτι ζῇ ἐδῶ κάτω, ἀποστολὴν νὰ ἐκπληρώσῃ, καὶ σημαντικὴν ἀποστολὴν, δι' ἣν πρόπει νὰ τῇ συγχωρήσωμεν τὰς πεισματώδεις προσβολὰς, τῶν ὅποιων εἴμεθα τὸ ἀντικείμενον.

Παρατηρήσατε προσεκτικῶς μυῖαν, ἥτις ἀναπαύεται μετὰ τὴν πτησίν τῆς. Θέλετε τὴν ἴδει ἐκτελοῦσαν σειρὰν κινήσεων, αἰτινες ἐνθυμίζουσι τὰς τῆς γαλῆς, καλλιπικίζομένης, ἡ τοῦ πτηνοῦ στυλποῦντος τὰ πτερά του. Κατ' ἀρχὰς οἱ ὀπίθιοι πόδες συνθλίβονται ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου· εἶτα δ' ἐκάτερος ἐπὶ μιᾶς τῶν πτερῶν μὲθ' ὅ ἔρχεται ἡ σειρὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν· τέλος θὰ ἴδῃτε τὴν προβοσκίδα τῆς νὰ διέλθῃ ἐπὶ τῶν κνημῶν καὶ ἐφ' ὅλων τῶν μερῶν τοῦ σώματος, ἅτινα δύναται νὰ φθάσῃ.

Ἡ ἄσκησις αὕτη γίνεται μόνον ἐπὶ σκοπῷ καθαριότητος; Τοῦτο ἐπιστεῖται μέχρι τοῦδε· ἀλλ' ὁ Ἄγγλος χημικὸς Ἑμμερσον ἀπέδειξεν ἐσχά-

τως ὅτι πάντῃ ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Παρατηρῶν διὰ τοῦ μικροσκοπίου συλληφθεῖσαν μυῖαν εἶδεν ὅτι αὕτη ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ παρασίτων ἀπιστεῦτου μικρότητος ἐπανέλαβε τὸ πείραμα ἐπὶ ἄλλων καὶ ἐβεβαιώθη τὸ αὐτὸ δι' ὅλας.

Ἀκολουθῶς παρατήρησεν ὅτι αἱ μυῖαι ἐφῆρον τὴν προβοσκίδα ἐπὶ τοῦ σώματός των, ἐκεῖ ἔνθα ὑπῆρχον παράσιτα, καὶ ὅτι τὰ διάφορα κινήματα τῶν ποδῶν, περὶ ὧν εἶπομεν, δὲν εἶχαν ἄλλον σκοπὸν ἢ νὰ συναθροίσωσιν ὅσπερ τὸ δυνατόν πλείονα τῶν ζωύφιων αὐτῶν ἐν μιᾷ θέσει, ὅπως διὰ μιᾶς τὰ καταβροσχίσῃ ἡ μυῖα. Ὁ Ἑμμερσον ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι αἱ μυῖαι ἔτρωγον τὰ νεογνά των, διότι γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι τὰ φέρουσι προσκολλημένα εἰς τὸ σῶμά των· ἀλλὰ νέα πειράματα τὸν ἐξήγαγον τῆς πλάνης.

Ἐθῆκεν ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον τεμάχιον λευκοῦ χάρτου, ἐφ' οὗ ὑπῆρχον ἀποτεθειμένοι δύο μυῖαι, αἰτινες ἐφαίνοντο πολὺ ἀπησχολημέναι εἰς τὸ νὰ τρώωσιν· ἐβεβαιώθη καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου ἡ παρουσία τῶν αὐτῶν παρασίτων. Ἐσφόγγισε τότε τὸν χάρτην καὶ τὸν ἔθεσεν εἰς μέρος, εἰς ὃ ἐφρόντισε νὰ μὴ πλησιάσῃ οὐδερμία μυῖα· μετὰ παρέλευσιν ὡρισμένου χρόνου ἐπανέθηκε τὸν χάρτην ὑπὸ τὸ μικροσκοπίον καὶ εἶδε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ἦτο κεκαλυμμένος ὑπὸ παρασίτων. Δὲν ἔτρωγον λοιπὸν αἱ μυῖαι τὰ τέκνα των, ἀλλὰ μικρόβια κινούμενα ἐν τῷ ἀέρι καὶ προσκολλημένα ἐπὶ τῶν πτερῶν, τῶν ποδῶν καὶ τοῦ σώματος των. Ἀπὸ αἱ μυῖαι ἤθελον κορεσθῆ τῆς ζωῆς τροφῆς των, ἀπεσύροντο εἶτα εἰς ἡσυχον γωνίαν πρὸς ἀνάπαυσιν.

Ὁ πειραματιστὴς ἀνένεωσε τὰς παρατηρήσεις του καὶ εἰς διάφορα ἄλλα μέρη. Εἰς τόπους ρυπαροῦς, ἔνθα ὁ ἀήρ ἦτο μεμολοσμένος, ἐβεβαιώθη ὅτι αἱ μυριάδες τῶν ἐκεῖ συνθλιβομένων μυῶν ἦσαν κατὰ γράμμα κεκαλυμμέναι ὑπὸ ζωύφιων. Τοῦναντίον αἱ μυῖαι, αἱ συλληφθεῖσαι εἰς μέρη ὑγιεινὰ καὶ εὐάερα, ἦσαν ἰσχναί, καὶ σχεδὸν ἐντελῶς ἀπηλλαγμέναι ζωύφιων. Οὕτως ὅπου ὑπῆρχε σῆψις, ὑπῆρχον ὁμοίως τὰ ζωικά σπέρματα, τὰ δυνάμενα νὰ προζενήσωσι νόσους, ἐπίσης δὲ καὶ αἱ ἀγορεύουσαι ταῦτα μυῖαι. Ὅπου ἦτο καθαριότης, δὲν ἐβλεπέ τις ζωύφια, καὶ αἱ μυῖαι ἦσαν σπᾶναι καὶ πειναλέαι.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ κ. Ἑμμερσον συνεπέρανεν ὅτι αἱ μυῖαι ἔχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτο ἄλλην ἀποστολὴν ἢ τὸ νὰ μᾶς ἐνοχλῶσι.

Διὰ τῶν ἀναζητήσεών του ὁ παρατηρητὴς οὗτος ἐγνώρισεν νέον κρῖνον τῆς καταστρεπτικῆς ἀλύσεως, ἥτις ὀφίσταται ἐν τῇ ἐμφύχῳ φύσει. Τὰ μικροσκοπικὰ ἐκεῖνα σωματίδια χρησιμεύουσιν ὡς τροφὴ εἰς τὴν μυῖαν, ἐκείνη εἰς τὴν ἀράχνην, ἡ ἀράχνη εἰς τὸ πτηνόν, τὸ πτηνόν εἰς τὰ τετράποδα ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ἀλλὰ καὶ τὰ μικρόβια ἐκεῖνα ἔχουσιν ἀναγ-

και. Τινι τρόπω τρέφονται: Πράττουσι προς άλλα άδρατα ζωάκια δ,τι και αι μυϊαι προς αυτά ταύτα; Ίδού έρώτησις, εις την όποιαν δέν δύναται τις να άπαντήσῃ, και την όποιαν ή τελείωτης των όργάνων ούδέποτε ίσως θέλει δυνηθῆ να διευκρινίσῃ. Ό,τι δύναται τις να συμπεράνη άσφαλώς, εινε ότι και τά παράσιτα έχουσι την χρησιμότητά των εν τῷ κόσμῳ, διότι ή φύσις ούδέν παράγει άνευ αιτίας.

Π.

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Όλα περνοῦν,
Και τίποτε δέν μένει
Άναχωροῦν—
Πού; όπου... τί σημαίνει.
Μηδενικά,
Εἰς τὸ μηδέν περῶμεν.
Εἶδας ἐκεῖ!
Τί τάχα ἐν χαθῶμεν;
Καταστροφῆν
Ἡ γῆ ἐν ὄλῃ πάθῃ
Κ' εὖρη ταφῆν,
Τὸ σῶματι δέν ἐχάθη.
Φάτις ἱερὸν
Και ἐρεθῶδες σκότος,
Νυχθημερὸν
Παλαίου ἀλλουδῶς...
Πλὴν ὅα σθεσίῃ
Τὸ φῶς τὸ ἀνιτέλλον,
Θά ἤτηθῆ;
Τὸ σκότος εἶνε μέλλον...
Ἰνῃ, Οὐρανός
Και σφαίραι και πλανήται,
Εἰς ἐν κοινῷ
Μνημεῖον ὅα χαθῆτε.
Και ὅα βιβθῆ
Ὡς κλάξ ἐπιτυμῆξ,
Σκότος βαθύ
Και σιωπῆ βαθεῖξ!

(Ταγάνιον, τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1887).

Α. ΠΑΡΑΣΧΩΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Παρά τοῖς ζῴοις τὰ ἀποτελέσματα μακροῦς ἐκγυμνάσεως και συνεχοῦς ἀγωγῆς εἶνε τοσοῦτον ἰσχυρά, ὥστε δύναται να νικήσωσι τὰ φυσικὰ ἐνστικτα και τὰς βαθύτατα ἐρριζωμένας ἐπιθυμίας· π. χ. κύνων δύναται μᾶλλον να ἀποθάνῃ τῆς πείνης παρά να κλέψῃ. Μνημονεύονται μάλιστα περιστάσεις, καθ' ἃς, παρά τοῖς ζῴοις, τὸ μητρικὸν ἐνστικτον ἠττήθη ὑπὸ τοῦ πόθου να ὑπερητήσωσι τὸν κύριόν των· ἐν ταύταις ὑπάγεται τὸ ἐπόμενον ἐκπληκτικὸν γεγονός, ὁπερ ἀναφέρει ὁ διάσημος φυσιοδίφης Romanos.
Ποιμὴν τις σνεῖθιξε να ἐμπιστεύῃται τὸ ποιμνίον του εἰς τὴν κύνα του άνευ οὐδεμίως ἐπαγρυπνήσεως.

ἐπ' αὐτῆς. Μίαν ἡμέραν ἐπιστρέψας εἰς τὰ ἴδια ἐν ὄρῃ προκεχωρημένη, ἐξεπλάγη μαθὼν ὅτι τὸ πιστὸν ζῴον δέν εἶχεν ἐτι ἐμφανισθῆ μετὰ τοῦ ποιμνίου ἀμέσως αὐτός και ὁ υἱὸς του ἠτοιμάσθησαν να ἐξελεύθωσι, διὰ διαρέου ὁδοῦ ἐκότερος, πρὸς ἀναζητήσιόν των. Ἀλλὰ μόλις κατήλθον ἐπὶ τῆς ἑδοῦ διακοινοῦσι τὴν κύνα ἐρχομένην μετὰ τοῦ ποιμνίου πλήρους και κρατούσαν εἰς τὸ στόμα τῆς νεγγνὸν κύνισσον. Τὴν κατέλαβον οἱ πόνοι τοῦ τοκετοῦ ἐπὶ τοῦ ἔρου· πῶς τὸ πτωχὸν ζῴον κατέρωσεν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει να ἐδηγήσῃ τὸ ποιμνιον, εἶνε ἀγνωστον, διότι οὐδαὶ τὴν συνήτησε, διαρκούσης τῆς πορείας τῆς. Ὁ κύριός τῆς ἀνετριχίασεν ὅταν εἶδε τί ὑπέφερε και τί ἐπραξεν· ἀλλ' ἡ κύνα, εὐσταθῆς, και οὐδέλως ἐξησθενημένη, ἀπὸ ἀπέθουε τὸ μικρὸν τῆς ἐν ἀσφαλεῖ ἀνεχώρησε πάλιν διὰ τὸ ἔρος ἐν πάσῃ ταχύτητι, και οὕτως ἐπανέφερεν ἕκαστον τῶν νεγγνῶν, διαδοχικῶς τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, μέχρι τοῦ τελευταίου, ὁπερ ἦτο νεκρὸν.

Χάρτι ναι φιάλαι· Ὁ χάρτης ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας χρησιμεύει εἰς κἄθε τι, ἀκόμη και εἰς κατασκευὴν τροχῶν ἀτμημάξης και εἰς οἰκοδομὴν οἰκιῶν. Ὁμοίως κατασκευάζουσι ἐξ αὐτοῦ και φιάλας. Λαμβάνοντες ζύμην συγχειμένην ἐκ ρακῶν, ἀγύρου, και ξύλων παράγουσι ἐξ αὐτῆς φύλλα χονδροχάρτου ἕκαστον φύλλον χρίεται ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν δι' ἰδιαίτερου μίγματος, και ἀφίνεται να ξηρανθῆ. Ὑπαναλαμβάνουσι εἶτα τὴν ἐπιχρῶσιν. Μετ' ὅ λαμβάνουσι δέκα φύλλα, ἅτινα πιεζόμενα ἐντὸς τύπων ἰδίων σχηματίζουσι τὸ ἥμισυ ἐκάστης φιάλης. Τέλος ἐνοῦνται τὰ ἥμισυ πιεζόμενα ἀπὸ δύο. Αἱ οὕτω κατασκευαζόμεναι φιάλαι δέν προσβάλλονται οὔτε ὑπὸ τοῦ οἴνου, οὔτε ὑπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος, οὔτε ὑπὸ τῶν πλεῖστων ρευστῶν, και δέν δύνανται να θραυσθῶσι ὡς αἱ ὑάλιναι.

Ὁ κ. Π* εἰμπορεῖ να δώσῃ μαθήματα φιλαργίας και εἰς αὐτὸν τὸν Ἰβήνηταβελίνην.
Ἰχγεῖ μικρὸν ὑπηρετὴν Δημήτηρον, ἐκτελοῦντα ἔλῃν τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αἴκου, τὸν καθορισμόν, τὸ μαγεύεμα, κλπ. Προχθίξ, τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς του, ἀπορραῖξαι να τοῦ δώσῃ ἐν δαίγμῳ τῆς εὐνοίας του διὰ τὸν τόσον ζῆλον, και τὸν προσκαλεῖ προσηνῶς:
— Δημήτηρ, λῖγει πρὸς αὐτόν, να, καθ' ἡμέραν, πᾶρε να διασκεδάσῃς και σὺ ἡμέρα ποὺ εἶνε σῆμερα.
Και τοῦ θέτει μεγαθύμως εἰς τὴν χεῖρα μίαν πεντάραν!

Μεταξὺ δύο φοιτητῶν:
— Οὐφ, κί' αὐτὴ ἡ Κυριακὴ τὸ πρωί! Δέν ἔχει κανεὶς τί να κἀνῃ...
— Οὔτε εἶνα κἀνῆν δέν ἔμπορεῖ κανεὶς να βῆξ τὸ μάθημα!
Ἡ σκηνὴ ἐν τῷ Νεκροταφείῳ:
Δικαστικὸς κλητήρ. — "Ἐχγεῖς ἐδοῦ μίξ κληῖται διὰ χρέος.
Νεκροθάπτῆς, ἐξεργόμενος τοῦ τάφου ἐν ἀνεσκαπτῆ — Να πάρῃ ὁ διάβολος; οὔτε ἂ τὸν τάφο μῆσα δέν σ' ἀφίνουσι ἔσυχρο!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλά 1884 — Β', 903.